د ماشومتوب د ناروغیو بشپړه درملنه

ناروغ ماشوم
د دوه میاشتو خګخه تر پنحګو کالو پوري

ناروغ ماشوم ارزيابي او تصنيف كؤي

ارزيابي، تصنيف او درملنه مشخصه كؤي.

د خطر عمومي نشګو لپاره پلتګنه وكؤي........................ 2
وروسته د عمده اعراضو په هكله وپوشګتي:
آيا ماشوم تګوخي او يا ستونحګمن تنفس لري؟....... 2
آيا ماشوم نس ناستي لري.................................. 2
آيا ماشوم تبه لري؟.. 4
ملاريا تصنيف كؤي....................................... 4
شري تصنيف كؤي... 4
آيا ماشوم د غوړ كوم تكليف لري.......................... 5
وروسته د خوارحګواكي او كمخوني پلګتګنه وكؤي 6
وروسته د ماشوم معافيت، ويتامين A او
د چنجيو د لمنحګه وؤلو د حالت پلتګنه وكؤي 6
د نورو تكاليفو خګيؤنه وكؤي................................ 6

د ماشوم درملنه وكؤي

مورته ور زده كؤي چي د خلي له لياري درمل په كوركي وركؤي.

د خلي له لارى انتي بيوتيك 7
عضلي انتي بيوتيك.. 8
پاراسيتامول 8
ويتامين A.. 8
او سپنه يا Iron 8
ميبيندازول.. 8

مورته ورزده كؤي چي د موضعي انتاناتو درملنه په كور كي وكؤي.

د ستركګو د انتان درملنه د تتراسكلين د مرهم سره وكؤي .9
غوړ د Wicking په واسطه وچ كؤي............................. 9
د خلي د قرحو (زخمونو) درملنه په gentian violet سره وكؤي
9..
د ستوني او تګوخي د تسكين لپاره، مصئونه درملنه وكؤي 9

دغه درملني يواحګي په كلينيك كي وركؤي:

د عضلي له لياري انتي بيوتيك.................................. 10
كونين د شديدي ملاريا لپاره 10
د ويني د شكر د شګكته كيدلو وقايه 11
د ماشوم د اختلاج درملنه په diazepam وكؤي 11

د ماشوم د درملني ادامه

د ماشوم د نس ناستي لپاره اضافي مايعات وركؤي
او تغذي ته دوام وركؤي:

پلان A: د نس ناستي درملنه په كوركي وكؤي 12
پلان B: د لاِ ديهايدريشن درملنه په ORS سره وكؤي 12
پلان C: د شديد ديهايدريشن درملنه په بيؤه وكؤي 13

هر ناروغ ماشوم ته كه اؤتيا وي واكسين وركؤي 13

تعقيبي پاملرنه وكؤي

سينه بغل.. 14
حګنأني نس ناستي 14
پيچش.. 14
ملاريا (د ملاريا أير يا لاِ خطر) 15
تبه، نه ملاريا (د ملاريا لاِ خطر) 15
شري د ستركګو يا خولي د اختلاطاتو سره 15
د غوړ انتان 16
خسافت.. 16
أير تګيتګ وزن 16

د مور سره مشوره وكؤي
خواؤه

د ماشوم د تغذي خګيؤنه وكؤي 17
د تغذي لپاره سپارشګتني 18

مايعات

د ناروغي په ترخګ كي مايعات أير كؤي 20

خګه وخت په بيؤه راشي:

مورته توصيه وكؤي چي خګه وخت بيرته صحي كاركونكي
ته راشي 20

د مور سره د هغي د خپلي روغتيا په هكله مشوره
وكؤي 21

د نؤي روغتيائـــي سازمان | **د روغتيا وزارت** | **يونيسف**

حګوان تي رودونكي ناروغ ماشوم
د يوي اووني خګخه تر دوو مياشتو پوري

د حګوان تي رودونكي ماشوم ارزيابي, تصنيف او درملنه وكؤي.

ارزيابي، تصنيف او درمنله مشخصه كؤي.

د ممكنه باكتريائي انتان خګيؤنه وكؤي. 22
بيا وپوشګتي: آيا ماشوم نس ناستي لري؟ 23
وروسته د ماشوم د معافيت حالت وخګيؤي 24
د نورو تكاليفو خګيؤنه وكؤي 25
د نورو تكاليفو خګيؤنه وكؤي 25

د ماشوم درملنه او د مور سره مشوره وكؤي

د خولى له لارى انتي بيوتيك 26
عضلي انتي بيوتيك.. 26
د نس ناستي د درملني لپاره " د ماشوم درملنه وكؤي" چارت وكګوري .. 12—13
هر ناروغ ماشوم واكسين كؤي 27
د موضعي انتاناتو درملنه په كوركي وكؤي 27

د تي درودلو لپاره د ماشوم وضعيت او تماس سم كؤي 28

موضعي باكتريايي انتان 29
د تغذي ستونحګي 30
لوړ وزن 30
تګيتګ وزن 30
Thrush 30

د يادداشت پانګي:

حګوان تي رودونكي ناروغ ماشوم 31
ناروغ ماشوم 33

د ملاريا خطر 34
د وزن پر عمر چارت .... د شا پوشګ

د دوه میاشتی خگخه تر پنحگه کلنة پوری د ناروغو ماشومانو ارزيابي او تصنيف

ارزيابي کؤی

د مورنه پوشگتنه وکؤی چی ماشوم خگه تکليف لري.

- معلومه کؤی چي آيا دا لومؤنی او يا تعقيبي ليدنه د دی تکليف لپاره ده.
- ✓ که چيرې تعقيبي ليدنه وي نو د Treat the child د چاٽ د هداياتونه استفاده وکؤی.
- ✓ که چيرې لومؤنی ليدنه وي ماشوم په لاندی أول ارزيابي کؤی.

تصنيف کؤي

د ناروغة د تصنيف لپاره د تگولو هغو جدولو خگخه استفاده وکؤی چه د ماشوم د اعراضو او تکليفونو سره سمون ولری.

درملنه مشخصه کؤي

د خطر عمومی نشگی وپلتگی:

وپوشگتی:

- ✓ آيا ماشوم خگشگلی شی او يا تی رودلالی شي.
- ✓ آيا ماشوم هر شي بيرته راکگرحگوي.
- ✓ آيا ماشوم اختلاج درلودلی دی.

وکگوری:

- ✓ وکگوري چي ماشوم بي حاله دی. يا بي هوشه دی.
- ✓ وکگوری چی آيا ماشوم اختلاج لری.

نشگی	تصنيف ئي کؤی	درملنه
د خطر کومه عمومي نشگه	أيره شديده ناروغي	✓ که چيرې همدا اوس اختلاج ولری تداوی ئي کؤی. ✓ په بيؤه ارزيابي مکمله کؤی. ✓ د مناسب انتي بيوتيك لومؤی دوز ورکؤی. ✓ ماشوم دويني دشکر دشگکته کيدلو دمخنيوي په خاطر تداوي کؤي ✓ روغتون ته ئي په بيؤه واستوی.

ورپسي د عمده اعراضو په هکله وپوشگتی:

آيا ماشوم تگوخي او يا ستونحگمن تنفس لری؟

که حگواب هو وي وپوشگتي:

0 د خگومره مودی راهسي؟

وکگوری، واوری، حس کؤي:

- تنفس په يوي دقيقي کي وشماري.
- **Chest indrowing** وکگوری.
- **Strider** وکگوری او واوری..

{ ماشوم بايد آرام وی.

تگوخی يا ستونحگمن تنفس تصنيف کؤی.

نشگی	تصنيف ئي کؤی	درملنه
• د خطر عمومي نشگه يا • Chest indrawing • يا Strider په آرام ماشوم کی.	أيره شديده ناروغي يا **شديد سينه بغل**	• د مناسب انتي بيوتيك لومؤی دوز ورکؤی. • روغتون ته ئي په بيؤه واستوی.
• د ساه ايستلو چتگکتيا	**سينه بغل**	• **مناسب انتي بيوتيك د پنحگو ورحگو لپاره ورکؤی.** • که ويز موجود وی تداوي ئی کؤی. • د ستوني او تگوخی لپاره مصئونه تداوي وکؤی. • مورته توصيه وکؤی چی خگه وخت په بيؤه ماشوم بيرته راولی. • د تعقيبي معاينی لپاره وروسته له دوه ورحگو.خگخه راشی.
• کافي علايم د سينه بغل يا أيری شديدی ناروغيلپاره نشته.	**سينه بغل نه دة تگوخي او والکگی**	• **که تگوخی د 14 ورحگو خگخه أير وی د ارزيابي لپاره ئي روغتون ته واستوی.** • که ويز موجود وي تداوي ئي کؤی. • د ستوني او تگوخي لپاره مصئونه تداوي وکؤی. • مورته توصيه وکؤی چی خگه وخت په بيؤه ماشوم بيرته راولي. • د پنحگو ورحگو وروسته ئي تعقيب کؤی که چيری بهبود ونه مومی.

د ماشوم عمر	سريع تنفس بلل کيإي
د 2 نه تر 12 مياشتو پوري	50 تنفسه په دقيقي کي اويا زيات
د 12 مياشتونه تر 5 کلني پوري	40 تنفسه په دقيقي کي او يا زيات

معالجه

آیا ماشوم نس ناسته لری؟

که هو، وپوشگتی:

- د خگه مودی راهیسی؟
- په غایطه موادوکی وینه شته؟

وکگوری او حس کؤی:

- د ماشوم عمومی حالت وکگوری چه ماشوم: خوب وؤی یا بي هوشه دي؟ ناآرامه او ناقراره ده؟
- د سترکگو ننوتل وکگوری. ماشوم ته مایعات ورکؤی چه: خگشگلی نه شی اویا یی ضعیفه خگشگي؟ په شوق ئي خگشگی، تاِی دی؟
- د خیتگی پوستکی په کگوتو تینکگ کؤی. آیا بیرته کگر حگی: أیر ورو ؟ (اضافه له 2 ثانیو کی) ورو ؟

نس ناسته تصنیف کؤی

د دیهایدریش لپاره	که لاندینو نشگونه دوي موجودي وي • خوب وؤی یا بي هوشه. • ننوتي سترکگي • خگشگلی نشي یا شگه نه خگشگی. • د پوستكي كگونحگی أیر ورو بیرته کگرحگی.	شدید دیهایدریشن	✓ که ماشوم کوم بل خطر ناك تصنیف نلری، د C پلان سره سم، مایعات ورکؤل شي. او که ماشوم کوم بل شدید تصنیف لری. — ماشوم أیر ژر ئی روغتون ته ولیإی، او مورته و وائي چه په لاره کي شیدي او مایعات ورکؤي. ✓ که ماشوم دوه کلن او یا لوي وي او په منطقه کي کولرا موجوده وي، انتي بیوتیك ورکؤي.
	که د لاندي نشگو دوي موجودی وي: • تخرشیت او نا آرامی • ننوتي سترکگي • تاِي دی، په شوق یی خگشگي. • د پوستكي كگونحگی ورو بیرته کگرحگی.	لإ دیهایدریشن	✓ مایعات او خواؤه د B پلان په مطابق ورکؤی. که ماشوم کوم بل شدید تصنیف ولری. ماشوم ژر روغتون ته ولیإي او مورته وواياست چه په لاره کي شیدي او ORS ورکؤي. ✓ مورته مشوره ورکؤي چه کله أیر ژر بیرته راشي. ✓ تعقیبي لیدنه 5 ورحگي وروسته که جوؤ نشي.
	د شدید او متوسط دیهایدریشن لپاره کافي علایم نشته.	دیهایدریشن نلري	✓ مایعات او غذا د A پلان سره سم ورکؤي. ✓ مورته وواياست چه کله ژر بیرته راشي. ✓ تعقیبي لیدنه 5 ورحگی وروسته که جوؤ نشي..
که نس ناسته 14 ورحگي او یا أیره وي.	• دیهایدریشن شته.	مقاوم اوشدید اسهال	✓ د دیهایدریشن درملنه وکؤی اوکه کوم شدیدتصنیف ونلری بیادي وروسته روغتون ته معرفي کؤي. ✓ روغتون ته ئي ولیإی.
	• دیهایدریشن نلری.	مقاوم اسهال	✓ مورته وواياست چه په مقاوم اسهال اخته ماشوم شگه تغذي کؤي. ✓ پنحگه ورحگي وروسته تعقیبي لیدنه.
او که وینه په غایطه موادو کی موجوده وي.	• وینه په غایطه موادو کی.	**دیزانتري**	✓ *د یو اغیزمن انتي بیوتیك سره چه ستاسو په منطقه کشگی په شیکگیلا موثر وي د 5 ورحگو لپاره درملنه وکؤي.* *تعقیبي لیدنه دوه ورحگي وروسته.* *

If referral is not possible, manage the child as described in **Integrated Management of Childhood Illness, Treat the Child, Annex: Where Referral Is Not Possible, and WHO guidelines for inpatient care.*

آيا ماشوم تبه لری؟

د تاريخچي پواسطه، د کگرمی د حسولو په واسطه او د حرارت درجه (**37.5°C**) او یا لوؤه.

که هو:

د ملاريا د خطر په هکله تصميم وشگی: أير او يا لإ.

وروسته پوشگتنه وکؤی:

- د خگومره وخت لپاره؟
- که د 7 ورحگونه أير وی، آيا تبه هره ورحگ موجوده وه؟.
- آيا په تيرو دريو مياشتو کی ماشوم شری درلود؟

وکگوری او حس کؤی:

- د اورميإ شخوالی وکگوری او يا حس کؤی.
- د پوزی بهيدل وکگوری.
- د شری نشگی وکگوری
- سر تر پشگو پوری بخار او يو د دغو نشگو نه:
- تگوخی، د پوزی بهيدل او يا د سترکگو سوروالی.

که چيری ماشوم اوس شری ولری او يائي په تيرو دريو و مياشتو کی شری درلوده:

- د خولی قرحی وکگوری.
- آيا ژوری او پراخی دی.
- د قرينی مکدريت وکگوری.

تبه تصنيف کؤی.

د ملاريا أير خطر

✓ د خطر کومه عمومی نشگه يا ✓ د اورميإ شخوالی.	**أير خطر ناکه تبه لرونکی ناروغي**	✓ د وخيمي ملاريا لپاره کنين ورکؤی (لومؤی دوز) ✓ د يوه مناسب انتي بيوتيك لومؤی دوز ورکؤی. ✓ ماشوم دويني د شکر د شگکته کيدلو دوقائي په خاطر تداوي کؤی. ✓ دلوؤی تبي په خاطريو دوز دپاراستامول په کلينيك کی ورکؤی (38.5°C اويا لوؤه) ✓ په بيوٰه ئي روغتون ته وليإی.
✓ تبه (د تاريخچي پواسطه، د کگرمی حسولو پواسطه او يا د بدن د حرارت درجه 37.5°C او يا لوؤه).	**ملاريا**	✓ د ملاريا ضد فمي درملنه وکؤی. ✓ د لوؤی تبي لپاره يو دوز پراسيتامول په کلينيك کی ورکؤی (38.5°C اويا لوؤه). ✓ مورته توصيه وکؤی چی خگه وخت ژر بيرته راشی. ✓ که تبه ونه شکيإی د دوه وو ورحگو لپاره تعقيب کؤی. ✓ که تبه هر ورحگ او 7 ورحگو خگخه أير دوام کؤی وی. د ارزيابي پخاطر ئي وليإلی.

د ملاريا لإ خطر

✓ د خطر کومه عمومی نشگه يا ✓ د اورميإ شخوالی.	**أيره خطرناکه تبه لرونکي ناروغة**	✓ د وخيمگ ملاريا لپاره کنين ورکؤی (لومؤی دوز). ✓ د يوه مناسب انتي بيوتيك لومؤی دوز ورکؤی. ✓ ماشوم د ويني د شکر د شگکته کيدلو دوقائي په خاطر تداوي کؤی. ✓ د لوؤی تبي په خاطر يو دوز دپاراستامول په کلينك کي ورکؤی(38.5°C اويا لوؤه) ✓ په بيره ئي روغتون ته وليإی.
✓ د پوزی بهيدل نشته. ✓ شری نشته. ✓ د ستونی درد نشته. ✓ د تبی بل علت نشته.	**ملاريا**	✓ د ملاريا ضد فمي درملنه وکؤی. ✓ د لوؤی تبي لپاره يو دوز پراسيتامول په کلينيك کي ورکؤی (38.5°C او يا لوؤه). ✓ مورته توصيه وکؤی چی خگه وخت ژر بيرته راشي. ✓ که تبه ونشکيإی د دوو ورحگو لپاره تعقيب کؤی. ✓ که تبه هر ورحگ موجوده او د 7 ورحگو خگخه ئي أير دوام کؤی وی. د ارزيابي پخاطر ئي وليإي.
✓ د پوزی بهيدل شته يا ✓ شری شته يا ✓ د تبی بل علت شته.	**تبه بي له ملاريا خگخه**	✓ د لوؤی تبي لپاره د پراسيتامول يو دوز په کلينيك کی ورکؤی (38.5°C اويا لوؤه). ✓ مورته توصيه وکؤی چی خگه وخت ژر بيرته راشي. ✓ که تبه ونشکيإی د دوو ورحگو لپاره تعقيب کؤی. ✓ که تبه هر ورحگ موجوده وه د 7 ورحگو خگخه ئي أير دوام کؤی وی. د ارزيابي پخاطر ئي وليإي.

که ماشوم اوس په شری اخته وی او يا په دريو تيرو مياشتو کی درلوده تصنيف کؤی:

✓ کومه عمومي د خطر نشگه يا ✓ د قريني مکدريت يا ✓ د خولي ژور او پراخه قرحات	**شديد اختلاطي شوي شری.**	✓ ويتامين A ورکؤی. ✓ د يوه مناسب انتي بيوتيك لومؤی دوزه ورکؤی. ✓ که قرينه مکدريت ولری او يا قيح د سترکگی خگخه جريان ولری د سترکگی مرهم Tetracycline ورکؤی. ✓ په بيوٰه ئي روغتون ته وليإی. ✓ مورته توصيه وکؤی چی د ماشوم تغذي ته دوام ورکؤی.
✓ د زوو جريان د سترکگو خگخه او يا ✓ د خولي قرحات	**شري د سترکگو او يا خولی د اختلاطاتو سره**	✓ ويتامين A ورکؤی. ✓ که قيح د سترکگی خگخه جريان ولری د سترکگی مرهم Tetracycline ورکؤی. ✓ که د خولی قرحات موجود وي د gentian violet سره ئي درملنه وکؤی. ✓ مورته توصيه وکؤی چی د ماشوم تغذي ته دوام ورکؤی. ✓ د دوو ورحگو لپاره تعقيب وکؤی.
✓ اوس شري يا ئی تيرو دريو مياشتو په اوإدوکی.	**شری**	✓ ويتامين A ورکؤی. ✓ مورته توصيه وکؤی چی د ماشوم تغذي ته دوام ورکؤی.

** *These temperatures are based on axillary temperature. Rectal temperature readings are approximately 0.5°C higher.*
*** *Other important complications of measles - pneumonia, stridor, diarrhoea, ear infection, and malnutrition - are classified in other tables.*

*** *Other important complications of measles - pneumonia, stridor, diarrhoea, ear infection, and malnutrition - are classified in other tables.*

آیا ماشوم د غوږ تکلیف لری؟

که هو، پوښتنه وکړئ:

- ✓ د غوږ درد شته؟
- ✓ د غوږ نه د افرازاتو بهیدل شته؟
- ✓ که هو، د څومره مودی راهسي؟

وګورئ او حس کړئ:

- ✓ د قیح جریان له غوږ څخه وګورئ.
- ✓ درد ناك پړسوب (تورم) د غوږ شاته حس کړئ.

د غوږ تکلیف تصنیف کړئ.

✓ درد ناك پړسوب د غوږ شاته.	مستویدایتس	✓ ***د مناسب انتي بيوتيك لومړی دوز ورکړئ.*** ✓ ***د پراسیتامول لومړی دوز د درد پخاطر ورکړئ.*** ✓ ***په بیړه ئي روغتون ته ولیږئ.***
✓ د قیح بهیدل له غوږه لیدل کیږي او ویل شوی چی د افرازاتو بهیدل د 14 ورځو څخه لږ دوام کړی. ✓ د غوږ درد.	**د غوږ حاد انتان**	✓ د پنځګو ورځګو لپاره انتي بيوتيك ورکړئ. ✓ پراسیتامول د درد لپاره ورکړئ. ✓ غوږ د پلتي پواسطه وچ کړئ. ✓ د پنځګو ورځګو لپاره تعقیب کړئ.
✓ د قیح بهیدل له غوږه لیدل کیږي او ویل شوی چی د افرازاتو بهیدل د 14 ورځو څخه أير دوام کړی.	**د غوږ مزمن انتان**	✓ غوږ د پلتي پواسطه وچ کړئ. ✓ د پنځګو ورځګو لپاره تعقیب وکړئ.
✓ د غوږ درد نشته او ✓ نه د قیح بیهدل له غوږ څخه.	**د غوږ انتان نشته** **INFECTION**	✓ د درملني ضرورت نشته.

ماشوم د خوارځګواکی او د ويني کموالي له نظره وپلتګی:

وکګوری او حس کؤی:

✓ روشګانه شديدو ضايعاتو ته حګير شي.
✓ د ورغوي خسافت وکګوري، آيا شته؟
د ورغوي شديد خسافت؟
د ورغوی يو خګه خسافت؟
✓ د دواؤو پشګو پارسوب وکګوري.
✓ وزن پر سن تعين کؤی.

د تغذي حالت تصنيف کؤی.

✓ Visible severe wasting او يا ✓ ورغوي شديد خسافت او يا ✓ د دواؤو پشګو پاؤسوب.	شديده خوارحګواکی يا شديده کمخونی.	✓ ويتامين A ورکؤی. ✓ په بيوؤه ئي روغتون ته وليإدوی.
✓ ورغوي يو خګه خسافت او يا ✓ أير تګيتګ وزن پر سن	د ويني کموالي يا أير تګيتګ وزن	✓ د ماشوم تغذي وخګيؤی او مورته غذائي مشوری ورکؤی البته مطابق د Food box چه د مور سره د مشوری په کارت کی ذکر شوی دي. – که دتغذي ستونحګه موجوده وی، دپنحګو ورحګو لپاره تعقيب وکؤی. ✓ که خسافت موجود وی: – Iron ورکؤی. – که د ملاريا لوؤ خطر موجود وی. د ملاريا ضد فمي درمل ورکؤی – که ماشوم يو کلن او يا مشروی او په تيرو شپإ مياشتو کی ئي Mebendazole نوي اخيستي Mebendazole ورکؤی. ✓ مورته توصيه وکؤی چی خګه وخت ژر بيرته راشی. ✓ که خسافت موجود وی د 14 ورحګو لپاره ئي تعقيب کؤی. ✓ که وزن پر قد أير تګيتګ وی. د 30 ورحګو لپاره ئي تعقيب کؤی.
✓ أير تګيتګ وزن پر سن موجود نه دی او هم د خوارحګواکی نوري نشګي موجودي نه دی.	نه د ويني کموالي او نه أير تيګتګ وزن پر سن	✓ که ماشوم د دووکالو خګخه لإ عمر ولري د ماشوم غذايي حالت ارزيابي کؤي او مورته د تغذي په هکله، موافق د Food box سره چي د مور د مشوري کارت کي ذکر شوي مشوري ورکؤي. که د تغذي ستونحګه موجوده وي، د پنحګو ورحګو لپاره ئي تعقيب کؤی. ✓ مورَته توصيه وکؤی چی خګه وخت ژر بيرته راشی.

وروسته د ماشوم معافيت د **Vit A** متممات او چينجيوو د له منحګه تللو حالت وخګيؤي:

د واکسينونو جدول:

عمر:	واکسين	
عمر	BCG	OPV-0
6 هفتي	DPT-1	OPV-1
10 هفتي	DPT-2	OPV-2
14 هفتي	DPT-3	OPV-3
9 مياشتي	Measles	OPV-4

د Vit A د متــمماتــو وضعيت

Vit. A متممات:
✓ آيا ماشوم 6 مياشتني يا مشر دی؟
✓ آيا ماشوم په تيرو 6 مياشتوکی کوم دوز د Vit. A اخيستة؟

د چينجيوو د له منحګه وؤلو حالت:
✓ که ماشوم يو کلن او يا مشروی او په تيرو شپإ مياشتو کی ئي د چنجيو درمل نوی اخيستی يو دوز د Mebendazol ورکؤی.

نور تکاليف وخګيؤی:

حګان مطمئين کؤی چی ماشوم د خطر د عمومی نشګی سره وروسته په يوه مناسب انتي بيوتيك اخيستلو او نورو بيؤنيو درملنو خګخه ورغتون ته ليإل شوی دی.
استثٔنا: د ماشوم ريهايدريشن د C پلان سره سم د خطر نشګي له منحګه وؤی، نو حګکه د دي ماشوم ليإلوته اؤتيا نه شته.

د ماشوم درملنه وکړئ

د درملنی هغه مراحل چي د خګیونی او تصنیف په جدول کي مشخص شوی سرته ورسوی

– یو مناسب فمي انتي بیوتیك ورکړی:
د سینه و بغل او د غوږ حاد انتان:

لومړنی غوره انتي بیوتیك: ___________________________COTRIMOXAZOLE___________________________
دوهم غوره انتي بیوتیك:_____________________________ AMOXACILLIN _____________________________

د دیزانتري لپاره:
د کولرا لپاره انتي بیوتیك د پنحګو ورحګو لپاره ورکړی:

عمر یا وزن	**COTRIMOXAZOLE** (trimethoprim + sulphamethoxazole) دو ورحګی دوه حګلی د پنحګو ورحګو لپاره ورکړی.	AMOXYCILLIN د ورحګي دری حګلی د پنحګو ورحګو لپاره ورکړی
عمر یا وزن	د کاهلانو تابلیت 80 mg trimethoprim + 400 mg sulphamethoxazole	کګګولي 250 mg
2—12 میاشتو (4—10 کیلوکګرام)	1/2	1/2
1—5 کالو (10—19 کیلوکګرام)	1	1

لومړنی غوره: ___________________________COTRIMOXAZOLE___________________________
دوهمه غوره : NALIDIXIC____
ACID_____________________
د کولرا لپاره:
د کولرا لپاره انتي بیوتیك د دري ورحګو لپاره ورکړی:
لومړنی غوره انتي بیوتیك :

	COTRIMOXAZOLE د ورحګی دو حګلی د پنحګو ورحګو لپاره	**NALIDIXIC ACID** د ورحګی حګلور حګلی د پنحګو ورحګو لپاره ورکړی.
عمر یا وزن	دوزونه په پاسني جدول کي وکګوري	تابلیت 250 mg
2 میاشتي نه تر 4 میاشتي (4 - <2 kg)		1/4
4 تر 12 میاشتي (6 - <10 kg)		1/2
12 تر 5 میاشتي (10 - 19 kg)		1

____________________________COTRIMOXAZOLE_____________________________
دوهم غوره انتي بیوتیك:_____________________________ ERYTHROMYCIN:___________________________

	COTRIMOXAZOLE د ورحګي دو حګلی د دریو ورحګو لپاره	**ERYTHROMYCIN** د ورحګی خګلور حګلی د دریو ورحګي لپاره ورکړی.
عمر یا وزن	دوزونه په پاسني جدول کي وکګوري	کګولي 250 mg
2 میاشتي —4 میاشتي (4 - <2 kg)		1/4
4 تر 12 میاشتي (6 - <10 kg)		1/2
12 تر 5 کالو (10 - 19 kg)		1

موردی وپوهوله شي چي د خلی له لاری درمل په کورکي ورکؤة:

د تګولو هغو درملو لپاره چي په کورکی باید ورکؤل شي لاندي سپارشګتني تعقیب کؤی. هغه سپارشګتنی چي د یوه درمل د **Dosage** په جدول کی ذکر شوی هم په پام کی ولری.

- ✓ د ماشوم د عمر او وزن سره سم درمل او د هغه سم دوز محاسبه کؤی.
- ✓ ماشوم ته د درملو د ورکولو دلایل مورته ووایاست.
- ✓ توضیح کؤی چی دوز خګرنګګه محاسبه کیإی.
- ✓ مور وخګاری چی په خپله د درمل د دوز محاسبه تمرین کؤی.
- ✓ مورته ووایاست چی خپل ماشوم ته لومؤی دوز ورکؤي.
- ✓ په شګه توکګه ئي توضیح کؤی چی درمل خګرنګګه باید ورکؤل شی. وروسته درمل په نشګه او په پاکتګ کی ئي واچوی.
- ✓ که چیري اضافه له یوه درمل خګخه ورکول کیإی. هر أول ئي علیحده، راتګول کؤی ویشمیری او پاکتګ کیګ واچوی.
- ✓ توضیح کؤی چی تګول فمي درمل که شربت وي او که تابلیت د درملني د مودي تر پاي ته رسیدولو پوري باید مصئون شي حتي که ماشوم شګه شوی هم اوسی.
- ✓ وکګوری چی مور مخکی له دی نه چي کلینیك نه لاره شی په پورتنیو هدایاتو پوهیإی.

7

مور وپوهوی چي د خلی له لاری درمل په کور کي ورکؤي.

د تگولو هغو درملو لپاره چي په کورکی باید ورکؤل شي، لاندي سپارشگتني تعقیب کؤي:

هغه سپارشگتني چي د یوه درمل د دوز په جدول کي ذکر شوي هم په پام کي ولری:

لمؤني غوره د ملاریا ضد درمل + FANSIDAR
CHLOROQUINS___________________________
دوهم غوره د ملاریا ضد درمل
QUNINE___________________________

د **CHLOROQUINE** لپاره:

- مور وپوهوي چي هغه باید د کلورکین د لومؤي دوز د ورکولو وروسته ماشوم تر 30 دقیقو پوري د پوره خگارني لاندي ولري. که چیري ماشوم د 30 دقیقو په جریان کي کانکگي وکؤي. مور باید یو بل دوز درمل ماشوم ته ورکؤي، او د نورو تابلیتو د اخیستلو پخاطر کلینیك ته راشي.
- مور وپوهوي چي خارشگ یو ممکنه جانبي عرض د دي درملو دي، خو خطر ناك نه دي.

► د **SULFADOXINE + PYRIMETHAMINE** لپاره: په کلینیك کي واحد دوز ورکؤي.
يك دوز واحد در كلينيك داده ميشود

د دریو ورحگو لپاره ورکؤي.	Chloroquine									Fansidar په کلینیك کي واحد دوز ورکري
عمر او یا وزن	گولي (150 mg base)			گولي (100 mg base)			شربت (50 mg base per 5 ml)			**TABLET** (500 mg sulfadoxine +25 mg pyrimethamine)
	1 ورحگ	2	3	1	2	3	1	2	3	
2 **میاشتني—12 میاشتني** (4 - <10	1/2	1/2	1/2	1	1	1/2	7.5 ml	7.5 ml	5.0 ml	1/2
2 میاشتني—3 کالو (10 - <14 kg)	1	1	1/2	1 1/2	1 1/2	1/2	15.0 ml	15.0 ml	5.0 ml	1
3 کالو—5 کالو (14 - <19 kg)	1 1/2	1 1/2	1/2	2	2	1				1

د لوؤي تبي *(>38.5ºC)* او یا د غوإ د درد لپاره پراسیتامول ورکؤي.

✓ پراسیتامول هر 6 ساعات وروسته تر خگو چه لوؤه تبه او یا د غوإ درد موجود وي ورکؤي.

PARACETAMOL		
عمر او یا وزن	گولي (100 mg)	گولي (500 mg)
د 2 میاشتو نه تر 3 کالو پوري(4 - <14kg)	1	1/4
د3 کالونه تر 5 کالو پوري 19>- 14	1 1/2	1/2

ویتامین *A* ورکؤي:

✓ د شري لپاره دري دوزه ورکؤي.
لومؤي دوز په کلینیك کي ماشوم ته ورکؤي.
– دوه نور دوزونه مورته ورکؤي چه هغه ئي په کورکي ورکؤي: یو دوز سباته او بل دوز په خگوارلسمه ورحگ.
–
✓ د شدیدي خوارحگواکي لپاره یو دوز مخکي له دي نه چي ماشوم روغتون ته ولیإي ورکؤي.
✓ هغو ماشومانو ته چي شپإ میاشتني او یا مشروي او په تیرو شپإ میاشتو کي ئي ویتامین A نه وي اخیستي. د A. Vit متممات لپاره ورکؤي.
✓ لومؤي دوز په کلینیك کي ورکؤي.

عمر	**Vit. A** کپسول		
	200 000 IU	100 000 IU	50 000 IU
6-12 میاشتی	1/2 capsule	1 capsule	2 capsules
12 میاشتی تر 4 کالو	1 capsule	2 capsules	4 capsules

Iron ورکؤي:

✓ د ورحگي یو دوز د 14 ورحگو لپاره ورکؤي.

عمر او یا وزن	**IRON/FOLATE TABLET** Ferrous sulfate 200 mg + 250 mcg Folate (60 mg elemental iron)	**IRON SYRUP** Ferrous fumarate 100 mg per 5 ml (20 mg elemental iron per ml)
2-4 میاشتي (4 - <6 kg)		1.00 ml (< 1/4 tsp.)
4-12 میاشتي (6 - <10 kg)		1.25 ml (1/4 tsp.)
12 میاشتي —3 کالو (10 - <14 kg)	1/2 tablet	2.00 ml (<1/2 tsp)
3 کالو—5 کالو (14 - 19 kg)	1/2 tablet	2.5 ml (1/2 tsp)

Mebendazole ورکؤي:

✓ میبندازول په واحد دوز په کلینیك کي ورکؤي.
- که چیري ماشوم یو کلن او یا مشروي او
- که چیري ماشوم په تیرو 6 میاشتو کي کوم دوز اخیستي نه وي.
- که ماشوم د دوه کالو خگخه لإ عمر ولري 250 ملي ککرام او که ماشوم دوه کلن او یا مشروي 500 ملي ککرام ورکؤي.

مورته ورزده كوٌي چي د موضعي انتان درملنه په كوركي وكوٌي:

- ✓ مورته توضيح وركوٌي چي درملنه خگه شي ده او ولي درملنه بايد وشي.
- ✓ د درملني هغه مراحل چي په لانديٍنو جدولو كي ذكر شوي مورته تشريح كوٌي.
- ✓ كله چي مور لومٌوني درملنه په كلينيك كي سرته رسوي. هغه وخگاري (په استثنا د توخي او ستوني د درد درملنه).
- ✓ مورته ووايٍاست چي خگومره وخت وروسته دا درملنه په كوركي وكوٌي.
- ✓ كه د كور د درملني لپاره ضرورت وي. يو تگيوپ تيتراسكلين مرهم او يو بوتل **Gentian violet** مورته وركوٌي.
- ✓ مور وخگاري چي مخكي له دي نه چي د كلينيك خگخه لاره شي په پورتينو سپارشگتنو باندي پو هيٍاِي.

د ستركگو د انتان درملنه په تتراسكلين مرهم باندي وركوٌي:

- ✓ دواؤه ستركگي په ورحگ كي دري حگلي پاكي كوٌي.
  - لاسونه ومينحگي.
  - ماشوم ته ووايٍاست چي ستركگي وتؤي.
  - د قيح د چرك دلري كولو لپاره د پاكو اوبو او تگوتگي نه استفاده وكوٌي.
- ✓ وروسته د تتراسكلين مرهم په دواؤو ستركگو كي د ورحگي دري حگلي ووهي.
  - ماشوم ته ووايٍاست چي پورته وركگوري.
  - يو مناسبه اندازه مرهم د ستركگي د لانديني برخي په داخل كي وبهووي.
  - لاسونه بيا ومينحگي.
- ✓ تر هغو چي سور والي له منحگه لاؤ شي درملنه وركوٌي.
- ✓ د ستركگو كوم بل مرهم او يا خگاخگكي مه استعمالوي او هم هيخگ بل شي په ستركگو كي مه وهي.

غوإ د Wicking په واسطه وچ كوٌي:

- ✓ گيه ورحگ كي حد اقل دري حگلي غوإ وچ كوٌي.
  - پاكه، جاذبه او نرمه تگوته په پلته باندي تاو كوٌي.
  - پلته په وغوإ كي دننه كوٌي.
  - كله چي پلته لمده شوه، د غوإ نه ئي وباسي.
  - تگوته له پلتى خگخه لري كوٌي او بله نوي تگوتگه پرى تاو كوٌي او دا مراحل تر هغو سرته ورسوي تر خگو چي غوإ وچ شي.

د خولي د قرحو درملنه د Gention Violet په واسطه وكوٌي:

- ✓ د حگولي د قرحو درملنه په ورحگ كى دوه خلي وكوٌي.
  - لاسونه ومينحگي.
  - د ماشوم حگوله په نرمي تگوتي چي تر كگوتي تاو شوي او د مالكگي په اوبو لمده شوي وي پاكه كوٌي.
  - خوله په نيمه غليظ Gention violate 0.25% باندي رنكگ كوٌي.
  - لاسونه بيا ومينحگي. -

د ستوني او تگوخي تسكين په مصئونه تگوكگه وكوٌي:

- ✓ **مصئوني درملني چه توصيه كيٍاِي عبارت دي له:**
  - د مور شيدي د هغه ماشومانو لپاره چي يواحگي تي روي.
  - خوإ چاي
  - شيدي د شاتو سره
  - ختمي كگل
  - د چرگك شوروا
  - د تركاري تود ه شوروا
  - كگرمي اوبه
- ✓ **مضري درملني چي هخگونه ئي بايد ونشي:**
  - تگول د توخي ضد او مقشح شربتونه.
  - تگول د غوإ او پوزي خگاخگكي.
  - د سيني كلك تؤل او مالشگ د پلاستيك پواسطه
  - د ترياكو وركول ماشوم ته.
  - يكي ديگر ماده خشك كننده داخل نمائيد و اين عمليه را الي خشك شدن گوش ادامه بدهيد.

ORAL DRUGS
LOCAL INFECTIONS

دا درملني يوازي په كلينيك كي وركوي:

- ✓ مورته واضح كوي چي درمل ولي وركول شوي.
- ✓ د درملو دوز د ماشوم د وزن او يا عمر په اساس تعين كوي.
- ✓ د تعقيم شوي ستن او سورنج نه استفاده وكوي. دوز په سمه تګوګګه محاسبه كوي.
- ✓ درمل د عضلي زرق له لاري وركوي.
- ✓ كه د ماشوم د ليږلو امكانات نه وي. لاندي سپارښتني عملي كوي.

كه ماشوم اختلاج (چاوڼ) ولري د ديازيپام په واسطه ئي درملنه وكوي:

- ✓ د هوائي لارى تدابير:
- ✓ د اسپايريشن د مخنيوي له خاطره ماشوم په اوخ كوي.
- ✓ هيحګ شي د ماشوم خولي ته مه اچوي.
- ✓ كه چيري شوندي او ژبه شنه شي. د ماشوم خوله خلاصه كوي. او د هوائي لارى په پاكوالي حګان مطمئين كوي.
- ✓ كه ضرورت وي د ستوني افرازات د يو كتيتر په واسطه چه د پوزي له لاري ننه ايستل شوي وي، وباسي.

Diazepam د مقعد له لاري وركوي:

- ✓ د توبركولين د سرنج په واسطه، معين دوز د **Diazepam** د امپول خګخه كش كوي. وروسته ستن ور خګخه ايسته كوي.
- ✓ سرنج 4 — 5 سانتي مترو به ريكتم كي دننه كوي او سرنج خالي كوي.
- ✓ دواوه كوناتګي د خګو دقيقو لپاره يو حګاي ونيسي.

عمر او يا وزن	معقدي **Diazepam** 10mg/2ml
4-1 مياشتي (3 - < 6 kg)	0.5 ml
12-4 مياشتي (6 - < 10 kg)	1.0 ml
12 مياشيتي—3 كالو (10 - < 14 kg)	1.25 ml
5-3 كالو (14 - 19 kg)	1.5 ml

كه لوږه تبه

موجوده وي، را تګيتګه ئي كوي:

- ✓ ماشوم تربند كوي.
- ✓ د تبي ضد درمل وركوي.
- ✓ ماشوم د ويني د شكر د ټيګټيدولو نه د وقائي په خاطر تداوي كوي.

يو انتي بيوتيك د عضلي له لاري وركوي:

د هغو ماشومانو لپاره چي په بيوه ليږل كيږي او فمي انتي بيوتيك نشي اخيستلاي.

- ✓ د chloramphenicol لومړي دوز د عضلي له لاري وركوي او ماشوم په بيوه روغتون ته وليږي.

كه د ليږلو امكانات نه وي:

- ✓ د كلورامفينيكول زرق هر 6 ساعته وروسته تكرار كوي او دوو ورحګو لپاره دوام وركوي.
- ✓ وروسته ئي په يوه مناسب فمي انتي بيوتيك بدل كوي او 10 ورحګي درملنه پوره كوي.

عمر او يا وزن	**CHLORAMPHENICOL** دوز 40 mg per kg له يوه ويال سره 5 سي سي مقطر اوبه يو حګاي كوي. 1000 mg = 5.6 ml at 180 mg/ml
4-2 مياشتي (4 - < 6 kg)	1.0 ml = 180 mg
9-4 مياشتي (6 - < 8 kg)	1.5 ml = 270 mg
12-9 مياشتي (8 - < 10 kg)	2.0 ml = 360 mg
12 مياشتي تر 3 كالو (10 - < 14 kg)	2.5 ml = 450 mg
3 كالو تر 5 كالو (14 - 19 kg)	3.5 ml = 630 mg

د شديدي ملاريا لپاره كونين وركوي:

هغو ماشومانو لپاره چي شديده تبداره ناروغي ولري او د ليږلو وړوي:

- ✓ وخګاري چي د كونين كوم تركيب ستاسو سره په كلينيك كي موجود دي.
- ✓ د كونين لومړي دوز د عضلي زرق له لاري وركوي اوپه بيوه ناروغ روغتون ته وليږي.

عمر او يا وزن	عضلي كونين	
	150 mg/ml* (in 2 ml ampoules)	300 mg/ml* (in 2 ml ampoules)
4-2 مياشتي (4 - < 6 kg)	0.4 ml	0.2 ml
12-4مياشتي (6 - < 10 kg)	0.6 ml	0.3 ml
12مياشتي –3 كالو (10 - < 12 kg)	0.8 ml	0.4 ml
3-2 كالو (12 - < 14 kg)	1.0 ml	0.5 ml
5-3 كالو (14 - 19 kg)	1.2 ml	0.6 ml

* **د كونين مالكګه**

كه روغتون ته د ليږلو امكانات نه وي:

- ✓ د كونين لومړي دوز د عضلي له لياري وركوي.
- ✓ ماشوم بايد د يو ساعت لپاره ستوني ستاغ پريوزي.
- ✓ د كونين زق 4 يا 8 ساعته وروسته تكرار كوي. او وروسته هر 12 ساعته وروسته تر هغو چي ماشوم د حګولي له لياري د ملاريا ضد درمل واخيستلاي شي. د كونين زرقي درمل يوي هفتي نه زيات مه وركوي.
- ✓ كه د ملاريا خطر لا وي. كنين هغه ماشومامانو ته چي عمرئى له 4 مياشتو لاوي مه وركوي.

ماشوم د وينيګ د شکر د تګيتګدلو د مخنيوي لپاره تداوي کوٌي:

- ✓ ***که ماشوم تـي رودلاي شي:***

مورته ووايا‌ست چي ماشوم ته تي ورکوٌي.

- ✓ ***که ماشوم تـي رودلاي نشي خوخګشګلي شي:***

د تي نه را ايستل شوي شيدي او يا د تي د شيدو معادل ورکوٌي. که د غونه يوهم په لاس کي نه وي.
ماشوم ته خوإي او به ورکوٌي.
د ليإلونه مخکي 30-50ml شدي او يا خوإي اوبه ورکوٌي.

د خوإو اوبو جوٌول:
4 چاي خوري قاشوغي بوره (20 ګګرام) په 200 ملي ليتر پاکو اوبو کي حل کوٌي.

- ✓ ***که ماشوم چشګلي نشګي.***

د انفي معدوي تګيوب له لياري 50 ملي ليتر شيدي يا خوإي اوبه ورکوٌي.

د نس ناستي لپاره اضافي مايعات ورکوٌي او تغذي ته دوام ورکوٌي:

(غذائي مشوري مورته د مشورى ورکولو په کارت کي وکگوري)

Plan A: نس ناستي په کورکي تداوي کوٌي:

د مور سره د کورني درملني په دريوو اصولو مشوره وکوٌي:
اضافي مايعات ورکوٌي، تغذي ته دوام ورکوٌي، خگه وخت بيرته راشي.

1. اضافي مايعات ورکوٌي (هر خگومره چي ماشوم غواوٌي).

✓ **مور ته وواياست:**

- ✓ په وار وار د تي شيدي ورکوٌي او هر حگلي د اوإد وخت لپاره.
- ✓ که ماشوم يوازي تي رووي، بر سيره پر شيدو، ORS او يا پاکي اوبه هم ورکوٌي.
- ✓ که ماشوم يوازي تي نه رووي، د لاندنيو نه يو او يا خگو ورکوٌي: د ORS محلول، او بلني غذاوي (اوبلن خواوٌه) لکه: سوپ (شگوروا) د وريجي اوبه تروي او يا پاکي اوبه.

په حگانکگوٌي تگوکگه د ORS ورکوٌل په کوکي اهميت لري کله چي:

- ✓ که ماشوم په همدغه ليدنه کي د B او يا C پلان سره سم تداوي شوي وي.
- ✓ ماشوم بيرته کلينيك ته نشي راتلاي که اسهال ئي شديد شي.

✓ **مورته د ORS جوؤول او ورکوٌل زده کوٌي. مورته دوه پاکته ORS ورکوٌي چي په کورکي ورنه استفاده وکوٌي.**

✓ **مورته وشگيگ چي خگومره مايعات بر سيره پر هغه اندازه چي په معموله تگوکگه ماشوم خگشگي ورکوٌي.**

تر دوه کلني پوري .... 50-100ml وروسته له هر عمل خگخه.
دوه کلن او مشر..........................100-200ml وروسته له هر عمل خگخه.

مورته وواياست چي:

- ✓ په وار‌وار واوٌه غوٌپونه له پيالي خگخه ورکوٌي.
- ✓ که ماشوم کانکگي کوي، لس دقيقي انتظار وباسي، بيائي ورکوٌي. خو لا ورو ورو
- ✓ د اضافي مايعاتو ورکولو ته تر هغو دوام ورکوٌي تر خگو نس ناستي شگه شي.

2. تغذي ته دوام ورکوٌي.
3. خگه وخت بيرته راشي.

{ **د مور مشوره چارت ته وکگوري.**

Plan B: Some Dehydration په ORS تداوي کوٌي:

د ORS توصيه شوي مقدار په کلينيك کي د 4 ساعتو په ترخگ کي ورکوٌي.
د ORSمقدار چي بايد د 4 ساعتو په ترخگ کي ورکوٌل شي محاسبه کوٌي.
که د ماشوم په وزن نه پوهيإي د ماشوم عمر په نظر کي ونيسي، په تخميني أول د ORS د ضرورت وؤ مقدار د لاندي فورمول په اساس محاسبه کوٌي.

عمر	تر 4 مياشتي	12-4 مياشتي	12 مياشتي—2 کالو	5-2 کالو
وزن په کيلوگرام	<6kg	6-<10kg	10-<12kg	19-12 کيلوگرام
په ملي ليتر	200 - 400	400 - 700	700 - 900	900 - 1400

د ضرورت وؤ ORS په ml = 75 cc x د ماشوم وزن په کيلوکگرام

- ✓ که ماشوم د شگودل شوي مقدار *ORS* نه أير غواوٌي ورئي کوٌي.
- ✓ هغه ماشومان چي د 6 مياشتو نه لإ عمر لري او تي نه رووي، *100-200ml* پاکي اوبه هم په دي ترخگ کي ورکوٌي.

✓ **مورته وشگيي چي *ORS* محلول خگرنکگه ورکوٌي.**

- ✓ د يوي پيالي خگخه دم په دم واوٌه غوٌپونه ورکوٌي.
- ✓ که ماشوم کانکگي ورکوٌي 10 دقيقي انتظار وباسي، وروسته ئي بيرته پيل کوٌي خو لا هم ورو ورو.
- ✓ هر کله چي ماشوم وغواوٌي د تي شيدي ورکوي.

✓ **وروسته له خگلور ساعتونو:**

- ✓**ماشوم بيا ورحگيوٌي ارزيابي کوٌي، او ديهايدريشن ئي تصنيف کوٌي.**
- ✓**د درمنلي د دوام لپاره مناسب پلان غوره کوٌي.**
- ✓**د ماشوم تغذي په کلينيك کي پيل کوٌي.**

✓ **که چيري مور مخکي له دي نه چي درملنه مکمله شي، بايد کلينيك ته لاوٌه شي:**

- ✓**هغي ته وشگيي چي خگرنکگه د *ORS* محلول په کورکي جوؤ کوٌي.**
- ✓**هغي ته وشگييگ چي خگومره *ORS* محلول د خگلورو ساعتو په ترخگ کي په کور کي ورکوٌي.**
- ✓**هغي ته په کافي اندازه د *ORS* پاکتگونه د ديهايدريشن د تکميلولو لپاره په کورکي ورکوٌي. او هم هغي ته دوه پاکته خگرگنکگه چي په *A* پلان کي توصيه شوي ورکوٌي.**

1. اضافي مايعات ورکوٌي.
2. تغذي ته دوام ورکوٌي.
3. خگه وخت بيرته راشي.

{ د توصيه شوي مايعاتو لپاره د **A** پلان وکگوري
او مورته د مشورى ورکولو کارت وکگوري.

ماشوم ته اضافي مايعات د نس ناستي لپاره ورکؤي او تغذي ته دوام ورکؤي:

Plan– c: شديد ديهايدريشن په بيؤه تداوي کؤي:

کرشگي (تيرونه) تعقيب کؤي. که حگواب هو وي مقابل طرف ته لارشي او که حگواب نه دي شگکته لاؤ شي.

دلته ئي پيل کري.

کولاي شي چي د وريد له لاري مايعات په بيؤه ورکؤي؟

هو

وريدي مايعات په بيؤه شروع کؤي، که ماشوم خگشگلي شي، د حگلي له لاري ORS هم ورکؤي، 100ml/kg رينکگر لکتات ورکؤي ”که رينکگر نه وي نارمل سالين ورکؤي“ په دوه برخو ئي وويشي.

عمر	اول **30ml/kg** ورکؤي،	وروسته**70ml/kg** ورکؤی.
خگوان تی رودونکی له 12 مياشتو	اول ساعت	5 ساعت
12 مياشتی تر پنخگه کلو	30 دقيقی	2.5 ساعت

* که Radial puls نبض تر اوس هم ضعيف دي او يا نه حس کيإي، پورتني اندازه مايعات تکرار کؤي.

- ✓ ماشوم هر يو، دوه ساعت وروسته وخگيؤي، که د ديهايدريشن حالت بهبود نه وي موندلاي، قطرات چتگك کؤي.
- ✓ هرکله چي ماشوم د خگشگلو وس پيدا کؤي (5ml/kg/hour) ORS محلول هم ورکؤي ”تي رودونکي ماشومان د 3-4 ساعتو وروسته، لوي ماشومان د 1-2 ساعتو وروسته دا قابليت پيدا کوي“.
- ✓ تي رودونکي ماشومان د شپإو ساعتو وروسته ارزيابي کؤي او لوي ماشومان وروسته له دريو ساعتو د ديهايدريشن درجه تعينه کؤي. وروسته مناسب پلان (A, B) غوره او درملني ته دوام ورکؤي.

نه

آيا د وريدي درملني امکانات په نژدي مسافه کي شته؟ (د 30 دقيقو په واټگن کي).

هو

- ✓ روغتون ته ئي په بيؤه د وريدي مايعاتو اخيستلو لپاره ولياإي.
- ✓ که ماشوم د خگشگلو توان ولري، مورته ORS محلول جوؤ او ورته وشگيي چي خگنکگه ئي ماشوم ته په لاري که ورکؤي.

نه

آيا کولاشي چي انفي معدوي تيوپ تطبيق کؤي؟

نه

آيا ماشوم خگشگلاي شي؟

هو

- ✓ ديهادريشن د انفي معدوي تيوپ يا حگلي له لياري د ORS محلول سره پيل کؤي. 20ml/kg/hour د شپإو ساعتو لپاره ورکؤي (مجموعاً 120ml/kg).
- ✓ هر يو - دوه ساعته وروسته ماشوم بيا ارزيابي کؤي.
  - که چيري په وار - وارکانکگي موجود وي، او يا د خيتگي پاؤسوب مخ پر زياتيدو وي. مايعات ورو ورکؤي.
  - که وروسته له دريو ساعتو خگخه ديهايدريشن حالت بهبود نه دي موندلي ماشوم وريدي درملني ته ولياإي.
- ✓ وروسته له شپإو ساعتو خگخه ماشوم بيا ارزيابي کؤي. ديهايدريشن درجه تعينه کؤي، وروسته مناسب پلان (A, B) غوره او درملني ته دوام ورکؤي.

نه

ماشوم په بيؤه روغتون ته ولياإي.

يادداشگت:

- ✓ که امکان ولري حد اقل شپإ ساعته وروسته له ديهايدريشن خگخه ماشوم وکگوري. او حگان مطمئين کؤي چي مور د **ORS** په ورکولو د خولي له لياري د ماشوم هايدريشن ساتلاي شي.

ويتامين A خگومره چي ضرورت دي ورکؤي.

Mebendazole خگومره چي ضرورت دي ورکؤي.

هر ناروغ ماشوم ته کوم واکسين چي ضرورت وي ورکؤي.

PLAN A, PLAN B
PLAN C

تعقيبي پاملرنه سرته ورسوي:

✓ هغو ماشومانو ته چي د تعقيبي ليدني لپاره راحگي، پاملرنه وکړي. د تگولو هغو جدولو خگخه چي د ماشوم د پخواني تصنيف سره سمون لري استفاده وکړي.

✓ که ماشوم کوم نوي تکليف ولري. ارزيابي ئي کړي، تصنيف ئي کړي، او درملنه ئي د ارزيابي او تصنيف د چارت سره سم وکړي.

سينه بغل:

د دوو ورحگو خگخه وروسته:

ماشوم د خطر د عمومي نشگو لپاره وکگوري.
ماشوم د توخي او يا ستونحگمنه ساه ايستلو (استونحگمنه تنفس) لپاره ارزيابي کړي.
وپوښتني:

- آيا د ماشوم ساه ايستل کمه شوي ده؟
- آيا تبه کمه شوي ده؟
- آيا ماشوم د پخوانه شگه خوري؟

} د ارزيابي او تصنيف چارت وگوري:

تداوي:

✓ که Chest indrawing او يا د خطر کومه عمومي نشگه موجوده وي، د دوهم غوره انتي بيوتيك يو دوز او يا عضلي کلورمفنيکول ورکړي. وروسته ئي په بيړوه روغتون ته وليږي.
✓ که د ساه ايستلو چټکتيا، تبه او خوړل (اشتها) لکه د پخوا په شان وي، په دوهم غوره (انتخابي) انتي بيوتيك ئي درملنه واوړي. او مورته وواياست چي دوه ورحگي وروسته بيا راشي اويائي روغتون ته وليږي. (که مشاوم په تيرو دريو مياشتو کي شري تير کړي وي، ورغتون ته ئي وليږي).
✓ که ساه ايستل کمه شوي وي، تبه کمه شوي وي او يا خوراك شگه شوي دي، پنحگه ورحگي د انتي بيوتيك پوره کړي.

مقاوم نس ناسته:

د پنحگو ورحگو خگخه وروسته.
وپوښتني:

- نس ناسته شگه شوي ده؟
- ماشوم په ورحگ کي خگو حگلي له نسه کشگيني؟

تداوي:

✓ که نس ناسته شگه شوي نه وي (ماشوم لا تر اوسه په ورحگ کي دري يا زيات له نسه شگکيني)، د ماشوم پوره ارزيابي وکړي، ضروري درملنه ورکړي، وروسته ئي روغتون ته وليږي.
✓ که نس ناسته شگه شوي وي (ماشوم په ورحگ کي له دري حگلو کم شگکيني)، مورته و وواياست چي د ماشوم د عمر سره مناسبي تغذي ته دوام ورکړي.

پيچش (Dysentery):

وروسته له دوو ورحگو خگخه:

ماشوم د نس ناستي لپاره ارزبابي کړي. "د ارزبابي او تصنيف چارت وکگوري".
وپوښتني:

- آيا د غايطه موادو دفعات کم شوي؟
- آيا وينه په غايطه موادو کي کمه شوي؟
- آيا تبه کمه شوي؟
- آيا د ماشوم خوړل (اشتها) شگه شوي؟

تداوي:

✓ که ماشوم ديهايدريشن ولري، دي هغه درملنه ورکړي.
✓ که دغايطه موادو دفعات، دويني مقدارپه غايطه موادوکي، تبه او دخيتگي درد او يا اشتها د پخوا په شان وي اويا زيات شوي وي.

دوهمه غوره فمي (انتخابي) انتي بيوتيك چي ستاسو په منطقي کي د Shieglla لپاره استعماليږي. ماشوم ته توصيه کړي. درملنه د پنحگو ورحگو لپاره وکړي، مورته وواياست چي دوه ورحگو وروسته بيرته راشي.

استثنات: که ماشوم:

- د 12 مياشتو خگخه کم عمر ولري او يا
- په لومړي ليدنه کي ديهايدريشن ولري، او يا
- په دريو تيرو مياشتو کي ئي شري درلودلي وي.

✓ که د غايطه فعل دفعات ، تبه وينه په عايطه موادو کي او د خيتگي درد لا شوي وي، پخواني انتي بيوتيك تر پوره شگکيد لو پوري ورکړي.

} شفاخانه ته ئي وليږي.

تعقيبي پاملرنه وکړي:

- ✓ هغو ماشومانو ته چي د تعقيبي ليدني لپاره راحګي، پاملرنه وکړي د تګولو هغو جدولو خګخه چي د ماشوم د پخواني تصنيف سره سمون لري استفاده وکړي.
- ✓ که ماشوم نوي تکليف ولري، هغه ارزيابي کړي، تصنيف کړي، او درملنه ئي د ارزيابي او تصنيف د چارت سره سم ورکړي.

ملاريا (لږ يا أير خطر)

که تبه وروسته له دوو ورحګو موجوده وي، او يا ماشوم وروسته له 14 ورحګو راتلاي شي:

ماشوم په بشپړه تګوکګه بيا ارزيابي کړي " د ارزباي او تصنيف چارت وکګوري"

د تبي د نورو علتونو لپاره ارزيابي وکړي.

تداوي:

- ✓ که ماشوم د خطر کومه عمومي نشګه او يا د اورميږ شخوالي ولري، د شديد تبداره ناروغي په خګيريي درملنه وکړي.
- ✓ که ماشوم غير د ملاريا خګخه کوم بل علت د تبي ولري، درملنه ئي ورکړي.
- ✓ که ملاريا يوازيني واضح علت د تبي وي:

- په دوهم غوره د ملاريا ضد فمي درملو ئي درملنه وکړي. (که د ملاريا ضد دوهم غوره درمل موجود نه وي) روغتون ته ئي وليږي. مورته توصيه وکړي، جي که تبه ونشکيږي، دوه ورحګي وروسته بيا راشي.
- که تبه د اوو ورحګو لپاره پاتي شوي وي. د ارزيابي لپاره ئي روغتون ته وليږي.

تبه - نه ملاريا (د ملاريا خطر لږده)

که تبه وروسته له دوو ورحګو موجوده وي:

ماشوم په بشبږه توکګه بيا ارزيابي کړي > د ارزيابي او تصنيف چارت وکګوري.

د تبي نور علتونه او پلتګني.

درملنه:

- ✓ که ماشوم د خطر کومه عمومي نشګه ولري او يا د اورميږ شخوالي ولري. د شديد تبداره ناروغي په خګيږئي درملنه وکړي.
- ✓ که ماشوم غير د ملاريا خګخه کوم بل علت د تبي ولري درملنه ئي ورکړي.
- ✓ که ملاريا يوازيني واضح علت د تبي وي:

- په ملاريا ضد لومړي غوره فمي درملو ئي درملنه وکړي. مورته توصيه وکړي چي که تبه په دو ورحګو کي ونشکيږي بيرته راشي.
- که تبه د اوو ورحګو لپاره پاتي شيوي وي، د ارزيابي لپاره ئي روغتون ته وليږي.

شري د سترکګي او يا خولي اختلاطاتو سره:

د دوو ورحګو خګخه وروسته:

د سترکګو سور والي او د قيح بهيدل له سترکګو خګخه وکګوري.

د خولي قرحي وکګوري. (د خولي زخمونه وکګوري).

خوله بوي کړي.

د سترکګو د انتان درملنه وکړي:

- ✓ که د قيح بهيدل له سترکګي موجود وي، د مور خګخه پوشګتنه وکړي، چي تشريح کړي چي خګرنګګه ئي د سترکګي د انتان درملنه کړي ده. که درملنه په سمه توکګه شوي وي، روغتون ته ئي وليږي. که درملنه په سمه توکګه نه وي شوي، مورته سمه درملنه ور زده کړي.
- ✓ که د قيح بهيدل شګه شوي وي، خو سوروالي پاتي شوي وي، درملني ته دوام ورکړي.
- ✓ که نه د قيح بهيدل او نه سوروالي موجود وي، درملنه بس کړي.

د خولي قرحات تداوي کړي:

- ✓ که د خولي قرحي شديدي وي او يا د خولي خګخه بد بوي موجود وي، روغتون ته ئي وليږي.
- ✓ که د خولي قرحي لکه پخوا او ياشګي وي، نيم غليظ **gentian violet** د پنحګو ورحګو لپاره دوام ورکړي.
- ✓ مورته توصيه وکړي چي د ماشوم تغذي ته دوام ورکړي.

تعقيبي پاملرنه وکړي:

- ✓ هغو ماشومانو ته چي د بياليدني لپاره راحگي. د تگولو هغو جدولو خگخه چي د ماشوم د پخواني تصنيف سره سمون لري، په استفادي سره پاملرنه وکړي.
- ✓ که ماشوم کوم نوي تکليف ولري. ارزيباي ئي کړي تصنيف ئي کړي او د ارزيابي او تصنيف د چارت سره سم درملنه وکړي.

د غوږ انتان:

د پنحگو ورحگو خگخه وروسته:
د غوږ د کليف لپاره بيا ارزيابي وکړي **>** د ارزيابي او تصنيف چارت وکگوري.
د ماشوم د بدن د حرارت درجه تصنيف کړي.
درملنه:

- ✓ که د غوږ شاته درد ناك پاړسوپ او يا لوړه تبه (**38.5°C** يا لوړه) موجود وي، په بيړه ئي روغتون ته ولیږي.
- ✓ **د غوږ حاد انتان:** که د غوږ درد او يا د غوږ افرازات موجود وي، د پخواني انتي بيوتيك سره ئي د نورو پنحگو ورحگو لپاره درملنه وکړي. د غوږ پاکولوته دوام ورکړي. د پنحگو وروحگو لباره ئي تعقيب کړي.
- ✓ **د غوږ مزمن انتان:** وکگوري چي مور غوږ په سمه توکگه پاکوي، تشويق ئي کړي چي دي کارته دوام ورکړي.
- ✓ که د غوږ درد او افرازات موجود نه وي: مور د هغي د شگي درملني لپاره وستائي، که هغي د پنحگو ورحگو انتي بيوتيك تر اوسه خلاص کړي نه وي هغي ته وواياست چي بيرته ئي پيل کړي.

د تغذي ستونحگي:

د پنحگو ورحگو خگخه وورسته:
تغذي بيا ارزيابي کړي ” دارزيابي او تصنيف چارت وکگوري“
د تغذي د هغو ستونحگو په هکله چي په لومړي ليدنه کي موجود وي وپوشگتي.

- ✓ د مور سره د تغذي د کومي نوي ستونحگي په هکله او يا پخوانيو ستونحگو په هکله مشوري ورکړي، که ستاسي مشوره داوي چي د ماشوم په تغذي کي مهم بدلون راولي، هغي ته وواياست چي ماشوم بيرته راولي.
- ✓ که د ماشوم وزن پر قد لږ يا تگيت وي، مورته وواياست چي 30 ورحگي وروسته د ماشوم د وزن د اندازه کولو لپاره هغه بيا راولي.

خسافت:

د 14 ورحگو خگخه وروسته:

- ✓ ماشوم ته وسپنه ورکړي، مورته وواياست چي 14 ورحگي وروسته د نور **Iran** لپاره بيا راشي.
- ✓ د وسپني ورکولو ته د دوو مياشتو لپاره دوام ورکړي.
- ✓ که ماشوم د دوو مياشتو خگخه وروسته ورغوي خسافت دلوده روغتون ته ئي ارزيابي لپاره ولیږي.

أير تگيتگ وزن:

د 30 ورحگو خگخه وروسته:
ماشوم وتلي، وکگوري چه لاتر اوسه هم د ماشوم وزن د عمر په نسبت أير تگيتگ دي.
تغذي بيا ارزيابي کړي. **>** د مشوري چارت پورتني سوالونه وکگوري.
درملنه:

- ✓ که ماشوم نور أير تگيتگ وزن د عمر په نسبت ونه لري، مور تشويق کړي او وي هخگوي چي دوام ورکړي.
- ✓ که ماشوم تر اوسه أير تگيتگ وزن د عمر په نسبت ولري، د مور سره د تغذي د ستونحگي به هکله چي موجود ده. مشوره وکگوي. مورته وواياست چي په يوي مياست کي بيا راشي. د ماشوم ليدولو ته تر هغو چي د ماشوم تغذي شگه شي، او په منظمه توکگهوزن واخلي او يا نور أير تيگتگ وزن پر قد ونه لري، دوام ورکړي.

استثنا:
که تاسو فکر کوي، چي د ماشوم تغذي به شگه نه شي او يا ماشوم وزن بايللي وي. ماشوم روغتون ته ولیږي.

که چيري د لومړي او يا اوسني ليدني پر بنياد ، کومي بلي تعقيبي ليدني ته اړتيا وي، مور ته د بلي تعقيبي ليدني بلنه ورکړي.
0
او هم مورته وواياست چي خگه وخت په بيړه بيا راشي.
(د مشوري چارت وکگوري).

د مور سره مشوره وکۀي

خواؤه:

د ماشوم تغذي (خوؤل) ارزيابي کۀي:

د ماشوم د معمولي تغذي او تغذي د ناروغي په ترخگ کي پوشگتني وکۀي. د مور حگوابونه د تغذي سپارشگتونو سره سم په لاندي جدول کي د ماشوم د عمرپه اساس مقايسه کۀي.

وپوشگتي:

- ✓ آيا تاسو ماشوم ته تة ورکوي؟
  - په يوه ورحگ کي خگوحگلي؟
  - آيا تاسو د شپي له خوا هم ماشوم ته تة ورکوي؟
- ✓ آيا ماشوم کوم بل خواؤه او يا مايعات اخلي؟
  - کوم خواؤه او يا مايعات؟
  - خگو حگلي په ورحگ کي؟
  - د ماشوم د تغذي لپاره د خگه نه استفاده کوي.
  - که ماشوم أير تگيتگ وزن دعمر په نسبت ولري: د ماشوم برخه (استحقاق) خگومره دي؟ آيا ماشوم خپله برخه تر لاسه کوي؟ خگوك ماشوم ته خواؤه ورکوي او خگرنكگه؟
- ✓ د دي ناروغي په ترحگ کي د ماشوم تغذي بدله شوي؟ که هو، خگنكگه؟

د ناروغۀ او روغتيا په وخت کی د خوړو سپارشګتنی

تر 6 مياشتني پوري

✓ د ماشوم له غوشګتنی سره سم د مور شيدي هر خګومره چی غواؤی د شپی او ورحګی له خوا ورکؤی لإ تر لإه په 24 ساعاتو کی 8 حګله شيدی ورکؤی.
✓ نور خواؤه او مايعات مه ورکوی په تيره دا لاندي شيان ورنکؤی.

- زوف و بارتنکګ
- ساکودانه
- فولوس
- اوبه
- د بوري شربت
- د غوا شيدي
- چوشك او شير چوش مه ورکوی.

✓

له 6-9 مياشتني پوري

- د مور شيدي چي خګومره غواؤی د ورحګی او شپی ئي ورکؤی، لإ تر لإه په 23 ساعاتو کی 8 حګله.
- ماشوم ته متمم خواؤه ورکؤی.
- لاندی خواؤه په ورحګ کی دری حګله د تي د شيدو خګخه وروسته ورکؤی:

✓ ***شوله***
✓ ***آرؤب***
✓ ***پيتي***
✓ ***قوي آش***

9-12 مياشتي پوري

- د مور شيدي چي خګومره غواؤي ورته ورکؤي.
- ماشوم ته متمم خواؤه ورکؤی.
- لاندی خواؤه په کافي اندازه ورو‌پيژندل شي:
  - ✓ فرني
  - ✓ آؤوب
  - ✓ پيتي
  - ✓ قوي آش
  - که دمور شيدي نه خوري ورحګ کي خګلور حګلي پاسيني خواؤوخګخه ورکري
  - که د مور شيدي خوري روحګ کي 2د پاسني خواؤو خګخه
- د ورحګي يو حګلي نيمه کيله.
- سوليدل شوي منګه يا نرمه شوي يو تګوتګه أواي ورکؤي.

له 12 مياشتني تر 2 کلني پوري

- د موري شيدي چي خګومره غواؤی ورئي کؤي.
- له لاندی خوؤو خګخه په پوره اندازه ورکؤی.
  - ✓ فرني
  - ✓ آؤوب
  - ✓ پيتي
  - ✓ قوي اوماچ
- په ورحګ کی پنحګه حګله کورنی خواؤه ورکؤی.
- سوليدل شوی ميوی او يا خواإه خواؤه لکه نيمه پياله مستی له يوی کاچوغی شاتو سره، يوتګوتګه خيدك، يو موتګی بادام يا وچه ميوه لکه مميز ورکؤی.

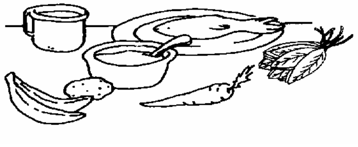

له 2 کلني پورته

- په ورحګ کی درئ حګله کورنی خواؤه په لاندی ترکيب ورکؤة.
  - ✓ حبوبات (لکه، مة، دال، پيتی، نخود يا لوبيا) دری کاچوغی يا
  - ✓ يوه کوچني تګوتګه غوشګه يا کب يا يوه هګګة له دری کاچوغی بينأة يا بالك، کدو يا کګازري او يوی کاچوغة غوؤو سره چی بيائي له يو پيالي وريحګو يا جوش شوي پيتګاتګو يا اوماچ سره يو حګای کؤی.
- ميوی لکه نيمه کيله يا منګه چی سولول شوی وی او يا يوه تګوتګه أوأة.

د مقاوم نس ناستي لرونکي ماشوم ته د خوؤو سپارشګتني

- که چيری ماشوم د مور شيدی خوری، ژر ژر او د اوإدی مودی لپاره د شپی او ورحګی شيدی ورکؤی.
- که د مور له شيدو پرته نوری شيدی خوری.
  - پر حګای ئی د مور شيدی زياتی ورکؤة.
  - د شيدو پر حګای مستی ورکؤی.
  - د ورحګنی شيدو د اندازی نيمه برخه نيمه جامد قوی خواؤه لکه نشايسته، حبوبات، هګګة له غوؤيو سره ورکؤی.
- که ماشوم له شيدو پرته خواؤه خورة، د عمر سره سم ئی خواؤه وتګاکة برسيره پر هغو دورحګة دو حګله اضافي خواؤه ورکؤة.

✓ **قوي آش:**
يو کګيلاس وريجي، يو کګيلاس جواري يا مي يا نخود ووؤه کؤی‌او وروسته ئي جلا جلا سره کؤي، وروسته نيم کګيلاس د حبوباتو اوؤه او د جوارو اوؤه يو حګاي کؤي، وروسته نيم کګيلاس د دي مخلوط خګخه د يو نيم کګيلاس اوبو سر کګأ کؤي او د 15 دقيقو لپاره ئي پاخه کؤي او يو کاچوغه غوئ ورسره کګأ کؤي.

✓ **پيتي:**
د شلو دقيقو لپاره ئي پاخه کؤي، يو نيم کاچوغه مي، يو حګل له ميوو خګخه شوربا جوؤه کؤي نيم کګيلاس د غنمو يا وريجو او يا جوارو ووؤه ورسره کګأ کؤي، او دا لاس ته راوؤل شوي مخلوط د لسو دقيقو لپاره پاخه کؤي.

✓ **فرني:**
نيم کګيلاس د وريجو اوؤه، نيم کګيلاس د غوا يا اوزي شيدي، او يو کګيلاس او به سره وايشوي، او د پنحګه لس دقيقو لپاره ئي پاخه کؤي، او يو کاچوغه غوؤ ورسره اضافه کؤي.

✓ **آروب:**
نيم کګيلاس د غنمو وؤه، نيم کګيلاس د غوا يا اوزي شيدي، نيم کاچوغه بوره، يو کاچوغه غوؤ سره کګأ کؤي، وروسته دا کګأ شوي مواد پاخه کؤي او بيائي ميده کؤي، يو کګيلاس اوبه، د نيم کګيلاس شيدو سره وايشوي، او ميده شوي مواد ورسره يوحګاي کؤي، او دوه دقيقي ئي سره لت کؤي.

د مور سره د تغذي د ستونحگو په هكله مشوره وكؤي:

كه ماشوم د پورتنيو سپارشگتنو سره سم تغذي شوي نه وي، د مور سره په سپارشگتنو مشوره وكؤي، او هم:

✓ **كه مور د تي په وركولو كي ستونحگي لري، د تي وركول وخگيؤي او د Young infant چارت وكگوري).**
كه اؤتيا وي، مور ته د ماشوم صحيح وضعيت او تماس د تي رودولو لپاره وشگيي.

✓ **كه ماشوم د شپږو مياشتو خگخه كم عمر ولري، او نوري شيدي او يا خواؤه خوري:**
- مور ته قناعت وركؤي چي هغه كولاي شي چي د ماشوم د اؤتيا وؤ اندازه شيدي ماشوم ته برابري كؤي.
- مورته سپارشگتنه وكؤي چي ماشوم ته په مكرر أول، په دوامداره توكگه د شپي او ورحگي تي وركؤي، او په تدريج سره نوري شيدي او يا خواؤه كم كؤي.

كه اؤتياوي چي نوري شيدي ماشوم ته وركؤي، د مور سره مشوره وكؤي چي:
- د امكان تر حده ماشوم ته تي وركؤي، د شپي په شمول.
- حگان أأه كؤي چي كومي شيدي چي د مور د شيدو په حگاي استفاده ورخگخه كيإي، خگه نا خگه مناسبي (د كيفيت له نظره) دي.
- جوؤي شوي شيدي د يوه ساعت په ترخگ كي خلاصي كؤي.

✓ **كه مور ماشوم د تغذي لپاره له چوشك خگخه استفاده كوي:**
- مورته وشگيگ چي د پيالي خگخه خنكگه استفاده وكؤي.
- توصيه وكؤي چي د چوشك پر حگاي له پيالي خگخه استفاده وكؤي.

✓ **كه ماشوم په فعاله توكگه تغذي شوي نه وي د مور سره مشوره وكؤي چي:**
- د ماشوم سره كشگيني او هغه خوؤلوته وهخگوي.
- ماشوم ته په عليحده قاب يا كاسي كي په كافي اندازه خواؤه وركؤي.

✓ **كه ماشوم د ناروغي په ترخگ كي خواؤه شگه نه خوري، د مور سره مشوره وكؤي چي:**
- د امكان په صورت كي ماشوم ته په مكرر أول او دوامداره توكگه.
- ماشوم ته د امكان تر حده، نرم، أول أول، مشتهي او د ماشوم په زؤه پوري خواؤه وركؤي، تر خگو ماشوم خوؤلوته وهخگيإي. او په مكرر أول، لإ خواؤه وركؤي.
- كه د پوزي بندشگ په خوؤلو كي ستونحگه پيدا كوي، پاكه ئي كؤي.
  - د ماشوم په شگه كيدو سره اشتها هم شگه كيإي.
  - د تغذي ستونحگي په پنحگو ورحگو كي تعقيب كؤي.

مایعات

مورته توصیه وکړئ چي د ناروغي په ترخګ کي مایعات أیر کړئ:

د هر ناروغ ماشوم لپاره:
- ✓ د تي شیدي په مکرر أول او هر حګل به دوامداره توکګه.
- ✓ مایعات أیر کړي. د مثال په توکګه، شوروا، د وریجي اوبه، تروي او یا پاکي اوبه ورکړي.

د هغه ماشوم لپاره چي نس ناستي ولري:
- ✓ د أیرو مایعات ورکول، د ماشوم ژوند ژغوري. مایعات د A, B او یا C پلان سره سم ورکړي.

خګه وخت بیرته راشي:

مورته توصیه وکړئ چي خګه وخت صحي کارمند ته بیرته راشي:

تعقیبي لیدنه:

د ماشوم د تکلیف سره سم، مورته توصیه وکړئ چي د تعقیبي لیدني لپاره راشي.

که ماشوم ولري	د تعقیبي لیدني لپاره بیرته
سینه و بغل پچیش ملاریا تبه- نه ملاریا شري د سترکګي او یا خلي د اختلاطاتو سره سرخکان که یکجا با اختلاطات در چشم و دهن باشد.	دوو ورحګو کي
حګنأني نس ناستي د غوإ حاد انتان د غوإ مزمن انتان د تغذي ستونحګي نوري ناروغي	پنحګو ورحګوکي
خسافت	14 ورحګو کي
أیر دتګیت وزن د عمر په نسبت	30 ورحګو کي

شوي ماشوم:
مورته (د واکسین د جدول سره سم) سپارشګتنه وکړي، چي د بل واکسین لپاره خګه وخت بیا راشي.

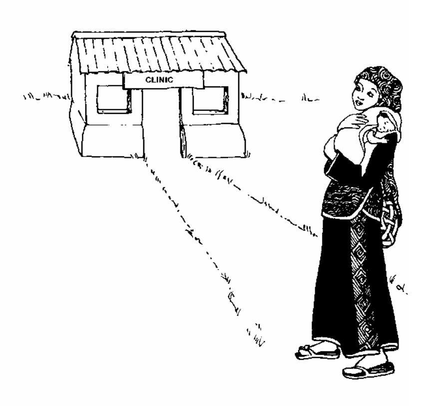

وخت په خګه

وروستني لیدنه د شګه

مورته سپارشګتنه وکړي چي که چیري د لاندنیو نشګو نه کومه یوه په ماشوم کي وي په بیؤه	
هر ناروغ ماشوم	✓ تي ونه شي رودلاي، او یا ونه شي خګشګلي. ✓ لا ناروغه شي. ✓ تبه پیدا کړي.
که ماشوم سینه بغل نه وي: توخي او یا زکام، بیرته دي راشي که:	✓ چټکه ساه ایستل ✓ ستونحګمنه ساه ایستل
که ماشوم نس ناستي ولري بیرته دي راشي که:	✓ وینه په غایطه موادو کي ✓ په سختي خګشګي.

د مور سره د هغي د روغتيا په هکله مشوره وکؤي:

- ✓ که مور ناروغه وي، هغي ته پاملرنه وکؤي او يائي د مرستي لپاره روغتون ته ولیږي.
- ✓ که هغه د تي تکليف ولري (لکه د زؤه بدوالي، د تي د خگوکي زخم يا درد، د تي انتان) هغي ته پاملرنه وکؤي او يائي د مرستي لپاره ولیږدوي.
- ✓ هغي ته توصيه وکؤي چي د حگان د مقاومت او روغتيا لپاره شگه خواؤه وخوؤي.
- ✓ د مور معافيتي حالت وخگيؤي او که اؤتيا وي Tetanus toxoid ورکؤي.
- ✓ حگان مطمئين کؤي چي هغه په لاندنيو مسايلو پوهيږي:
  - کورني پلان Family Planning
  - د جنسي مقاربت ناروغيو او ايأز مخينوي.

FLUID
WHEN TO RETURN
MOTHER'S HEALTH

د حگوان تی رودونکو ناروغیو ماشـــومانو خگیـؤنه، تصنیـــف او درملنـه چه عمر ئی د یوی اووني خگخه تر دوو میاشتو پوري وی

خگیؤنه

د مور خگخه وپوشگتي چي ماشوم خگه تکليف لري.

✓ معلوم کؤي چي دا لومړني او يا تعقيبي ليدنه دي:
- كه تعقيبي ليدنه وي، د تعقيبي سپارشگتنو خگخه چي په دي جدول كي دي، استفاده وكؤي.
- كه لومړني ليدنه وي، ماشوم داسي ارزيابي كؤي:

تصنيف

د ناروغي د تصنيف لپاره د تگولو هغو جدول خگخه استفاده وكؤي: كوم چي د ماشوم د نشگو او تكليفو سره سمون خوري.

درملنه غوره كؤي

د ممكنه باكتريائي انتان لپاره خگيؤنه وكؤي:

وپوشگتي:	وكگوري، واوري، حس كؤي:	
آيا ماشوم اختلاج درلوده؟	✓ ساه ايستل په يوي دقيقي كي وشميري. له سره ئي وشميري كه اوچت شوي وي. ✓ شديد ***Chest indrawing*** وكگوري. ✓ ***Nasal Flaring*** وكگوري. ✓ ***Grunting*** وكگوري او واوري. ✓ ويز ***Wheezing*** وكگوري او واوري. ✓ د ***Fontanel*** پارسوب وكگوري او حس ئي كؤي. ✓ د قيح بهيدل له غوإه وكگوري. ✓ نوم (ناف) وكگوري، سوروالي لري او يا قيح ورنه بهيإي. آيا سوروالي جلد ته پراخ شوي؟ ✓ د حرارت درجه وكگوري (او يا ئي د تبي يا تيتگي درجي لپاره حس كؤي). ✓ د جلد ***Pustule*** وكگوي. آيا أير يا شديد دي؟ ✓ آيا ماشوم خوبوؤي يا بي هوشه ده؟ ✓ د ماشوم حركات وكگوري. ✓ آيا د نورما لنه لإ دي؟	**ماشوم بايد آرامه وي.** (د لومړيو دوو نښو لپاره)

تگول واوه ماشومان تصنيف كؤي.

نشگي	تصنيف ئي كؤي	درملنه
✓ اختلاج او يا ✓ چتكگه ساه ايستل (60 يا د هغه نه زيات په دقيقه كي). ✓ شديد ***chest indrawing*** او يا ✓ ***Nasal flaring*** او يا ✓ ***Grunting*** او يا ✓ ويز ***Wheezing*** او يا ✓ ***Bulging fontanelle*** او يا ✓ د قيح بهيدل له غوإه او يا ✓ د نوم سوروالى چي جلد ته پراخ شوي وي او يا ✓ تبه (37.5ºc يا لوؤه او يا تگيتگه درجه د حرارت د 35.5ºc نه تگيتگه) او يا ✓ د جلد أير يا شديد ***Pustule*** او يا ✓ خوبوري يا بي هوشه او يا	ممكنه شديده باكتريائي ناروغي	✓ ***اختلاجات كه موجود وي. درملنه ئي وكگؤي.*** ✓ ***د عضلي انتي بيوتيك لومړي دوز وركؤي.*** ✓ ***د ويني د شكر د شگكته كيدو وقايه وكؤي.*** ✓ ***مورته وشگيي چي خگنكگه ماشوم روغتون ته لار كي تود وساتي.*** ✓ ***په بيؤه ئي روغتون ته وليإي.***
✓ د نه سوروالي او يا دقيح بهيدل او يا. ✓ د جلد پستولونه.	موضعي باكتريائي ناروغي	✓ يو مناسب فمي انتي بيوتيك وركؤي. ✓ مورته د موضعي انتان درملنه په كور كي وشگيي. ✓ مورته سپارشگتنه وكؤي، چي ماشومانو ته په كور كي پاملرنه وكؤي. ✓ د دوو ورحگو لپاره ئي تعقيب كؤي.

وروسته پوشگتنه وکوئ:
آيا ماشوم نس ناستي لري؟

نس ناسته تصنيف کوئ

که هو، پوشگتنه وکوئ:

- ✓ د خگومودي راهيسي؟
- ✓ په غايطه مواد کي وينه شته؟

وکگوري او حس کوئ:

- ✓ د ماشوم عمومي حالت وکگوري:
  خوبوئ او يا بي هوشه ده؟
  ناارامه اوبي قراره ده؟
- ✓ د سترکگو ژوروالي وکگوري.
- ✓ د خيتگي پوستکي کونحگي کوئ. بيرته له منحگه حگي:
  أير ورو (په اضافه له دوو دقيقو کي)؟
  ورو؟

د ديهايدريشن لپاره

دوه د لاندنيو نشگو خگخه: ✓ خوبوئ يا بي هوشه ✓ ژوري سترکگي ✓ د پوستکي کگونحگي، أير ورو له منحگه حگي.	شديد ديهايدريشن	✓ که ماشوم ممکنه شديد باکتريائي انتان ونه لري: - د شديد ديهايدريشن لپاره مايعات ورکوئ (پلان C). او يا ✓ که ماشوم ممکنه شديد باکتريائي انتان هم ولري: - په بيؤه ئي روغتون ته ولياي او مورته سپارشگتنه وکوئ چي په لاره کي ORS ورکوئ. او تي ورکولو ته دوام ورکوئ.
دوه د لادنيو نشگو خگخه: ✓ ناّرامه، ناقراه ✓ ژوري سترکگي ✓ د پوستکي کگونحگي ✓ ورو له منحگه حگي.	لا ديهايدريشن	✓ د ديهايدريشن لپاره مايعات او خواؤه ورکوئ (پلان B). ✓ که ماشوم ممکنه شديده باکتريائي انتان ولري. - په بيؤه ئي روغتون ته ولياي او مورته سپارشگتنه وکوئ چي په لاره کي د ORS مکرر غؤپونه ورکوئ. او تي ورکولو ته دوام ورکوئ.
✓ کافي نشگي د Some او Sever Dehydration دتصنيف لپاره نشته	ديهايدريشن نلري	✓ د نس ناستي د درملني لپاره مايعات په کور کي ورکوئ (A پلان).

او که نس ناستي له 14 ورحگو زيات دوام کوئ وي.

✓ نس ناستي د 14 ورحگو او يا زيات وخت لپاره.	شديده دوامداره اسهال	✓ که ماشوم ديهايدريشن ولري، خو ممکنه شديد باکتريائي انتان ونه لري مخکي له ليالو خگخه د ديهايدريشن درملنه وکوئ. ✓ روغتون ته ئي ولياي.

او که وينه په غايطه مواد کي وي.

✓ وينه په غايطه مواد کي.	وينه په غايطه مواد کي	✓ **په بيؤه ئي روغتون ته ولياوي.** ✓ **مورته سپارشگتنه وکوئ چي ماشوم د روغتون په لاره کي تود وساتي.**

* *اين قدمه ها بر اساس درجه حرارت ابطي پايه گذاري گرديده اند. قدم هاي درجه حرارت معقدي تقريباً* 0.5ºC *بلندتر ميباشد.*

** *در صورتيکه راجع نمودن ممکن نباشد، به تداوي همجانبه امراض دوره طفوليت مراجعه شود (به ضميمه تداوي اطفال در صورتيکه راجع نمودن ممکن نباشد).*

وروسته ئي د تغذي ستونحگي او يا د تگيتگ وزن خگيؤنه وکؤي:

وپوشگگتي:

- ✓ آيا کومهٔ ستونحگه په تغذي کي شته؟
- ✓ آيا ماشوم تي روي؟ که هو، خگوحگلي په 24 ساعتو کي؟
- ✓ آيا ماشوم په معموله توکگه نور خواؤه او يا مايعات خوري؟ که هو، په ورحگ کي خگو حگلي؟
- ✓ د ماشوم د تغذي په وخت کي له خگه شي استفاده کوي.

وکگوري، واوري، حس کؤي:

- ✓ وزن د عمر لپاره تعين کؤي.

که يو ماشوم:

په تغذي کي کومه ستونحگه لري.
په 24 ساعتو کي له 8 حگلو نه لا تي روي.
نور خواؤه او يا مايعات خوري، أو يا
وزن پر عمر ئي تگيتگ دي.

او

او کوم دليل د بيؤني ليإلو روغتون ته موجود نه وي:

تي رودل ارزيابي کؤي:

- ✓ آيا ماشوم په تيرو ساعتو کي تي رودلي دي؟

که ماشوم په تيرو ساعتو کي تي نه وي رودلي، مورته وواياست چي ماشوم تي ته واچوي. دتي رودل د 4 دقيقو لپاره وکگوري.

(که ماشوم په تيرو ساعتو کي تي نه وي رودلي، مورته وواياست که هغه کولاي شي پاتي شي او کله چي ماشوم بياتي وغوشگت تاسو ته ووائي).

- ✓ آيا ماشوم د نشگليدلو توان لري.

نشي نشگليداي — *شگه نه نشگلي* — *شگه*

د نشگليدلو د ارزيابي لپاره وکگوري:

- ✓ ذنه په تي ونشگلي.
- ✓ خوله شگه خلاصه وي
- ✓ لانديني شونده بيرون ته تاوشي.
- ✓ أيره حصه د areola د خلي د پاسه د ليدلو وؤوي. د خلي د لاندي په پرتله.

(که نشگليدا شگه وي، نو دا تگولي نشگي بايد موجود وي.

- ✓ آيا ماشوم شگه روي (په کراره او ژور رودل بعضاً وقفي)؟
  هيحگ نه روي — *شگه نه روي* — *شگه روي*
  که پوزه بنده وي پاکه ئي کؤي.
- ✓ د خلي قرحي (زخمونه) او يا سپيني تگاپي د خلي په منحگ کي وکگوري (thrush)

Classify FEEDING

✓ تي نشي رودلي او يا ✓ هيحگ نشي نشگليداي او يا ✓ د تغذي توان نه لري	د خوؤلو توان نلري ممکنه شديد باکتريائي انتان	✓ د انتي بيوتيك لومؤي دوز د عضلي له لاري ورکؤي. ✓ د ويني د شکر د تگيتگدو لپاره وقايوي درملنه وکؤي. ✓ مورته وواياست چي خگنکگه د روغتون لاره کي ماشوم تود وساتي. ✓ روغتون ته په بيؤه وليإي.
✓ د تي سره شگه نشي نشگليدالي او يا ✓ شگه نشي رودلي ✓ په 24 ساعتو کي له 8 حگلو کم کي روي او يا مايعات خوري او يا ✓ تيگتگ وزن او يا ✓ Thrash (د خلي زخمونه او سپيني تگاپي د خلي دننه).	د تغذي ستونحگي او يا تگيتگ وزن	✓ مورته سپارشگتنه وکؤي چي ماشوم ته په مکرر أول او دوامداره تگوکگه، د شپي او ورحگي تي ورکؤي. که شگه نشي نشگليداي او يا تي شگه نشي نيولي، مورته صحيح وضعيت او نشگليدل ور زده کؤي. که د تي ورکول په 24 ساعتو کي د 8 حگلو خگخه لإوي، مورته د تغذي د واؤو د زياتولو توصيه وکؤي. ✓ که ماشوم نور خواؤه او يا مايعات خوري مورته توصيه وکؤي چي ماشوم ته تي أير ورکؤي، نور خواؤه او مايعات کم کؤي او د پيالي خگخه استفاده وکؤي. – که د تي پواسطه هيحگ وخت تغذي نه کياي: – شيدومينډله د تي ورکولو او د امکان په صورت کي د بيا مشوري ته ئي وليإي. – مورته د نورو خوؤو (دتي دشيدو په حگاي) د صحيح برابرولو او د پيالي خگخه د استفاده په باب سپارشگتني وکؤي. ✓ که Thrush موجود وي. مورته ور زده کؤي چي هغه په کور کي تداوي کؤي. ✓ د تغذي ستونحگي او يا Thrush د دوو ورحگو لپاره وخگاري. تگيتگ وزن عمر په نسبت د 14 ورحگو لپاره وخگاري.
✓ نه تيگت وزن پر عمر او نه بله د ناکافي تغذي نشگه.	د تغذي ستونحگه نشته	✓ مورته سپارشگتني وکؤي چي ماشومانو ته په کور کي پاملرنه وکؤي. ✓ مور د ماشوم د شگي تغذي لپاره وساتي.

وروسته د حګوان تي رودنکي ماشوم معافيتي حالت وځګيؤي:

د معافيت جدول:

عمر	واکسين	
زيايدنه	BCG	OPV-0
شپږاووني	DPT-1	OPV-1
لس اووني	DPT-2	OPV-2

نوري ستونحګي وځګيؤي

د حگوان تي رودونكي ماشوم درملنه او د مور سره مشوره وكؤي

د اختلاجاتو د درملني لپاره، د ماشوم درملنه وكؤي، د ماشوم د درملني چارت ته وكگوري.

غوره فمي انتي بيوتيك وركؤي:
د موضعي باكتريائي انتان لپاره:

لومؤني غوره انتي بيوتيك: ________AMOXICILLIN________
دوهم غوره انتي بيوتيك: ________COTRIMOXAZOLE________

دغه درمل هغو ماشومانو ته چي عمر ئي د يوي مياشتي خگخه لإ او Premature وي او يا زيؤي ولري مه وركوي.

AMOXYCILLIN په ورحگ كي دري حگلي د پنحگو ورحگو لپاره		COTRIMOXAZOLE (trimethoprim + sulphamethoxazole) په ورحگ كي دوه حگلي د پنحگو ورحگو لپاره			
شربت 125 mg in 5 ml	250mgگولي	شربت (40 mg trimethoprim +200 mg sulphamethoxazole)	د كوچينيانو تابليت (20 mg trimethoprim +100 mg sulphamethoxazole)	**لويان** Tablet single strength (80 mg trimethoprim + 400 mg sulphamethoxazole)	عمر يا وزن
1.25 ml		1.25 ml*	1/2*		از تولد الي يكماه (<3kg)
2.5 ml	1/4	2.5 ml	1	1/4	از تولد الي يكماه (3-4kg)

د عضلي انتي بيوتيك لومؤي دوز وركؤي:
د دواؤو benzylpenicillin او Gentomicin **لومؤي دوز عضلي وركؤي.**

وزن	GENTAMICIN Dose: 2.5 mg per kg	BENZYLPENICILLIN Dose: 50 000 units per kg
	2ml نا رقيقه ويل لري 20mg=2ml-10mg/ml اويا 6ml معقمي اوبه د 2ml سره يو حگاي كؤي. 80mg=8ml-10mg/ml	يو ويل 600mg (1000,000واحد): معقمي اوبه د يو ويال سره يوحگاي 3.6mlكؤي 4.0 ml at 250 000 units/ml اويا 2.1ml معقمي اوبه يو حگاي كؤي 2.5 ml at 400 000 units/ml
1 kg	0.25 ml*	0.2 ml / 0.1 ml
2 kg	0.50 ml*	0.4 ml / 0.2 ml
3 kg	0.75 ml*	0.6 ml / 0.4 ml
4 kg	1.00 ml*	0.8 ml / 0.5 ml
5 kg	1.25 ml*	1.0 ml / 0.6 ml

د 40mg/ml gentamicin

✓ غوره انتخاب د وؤو تي رودنكي ماشمانو لپاره چي ممكنه شديد باكتريائي انتان ولري، روغتون ته ليال دي. كه د ليإلو امكانات نه وي. **Benzylpenicilline** او **gentamicin** د پنحگو ورحگو لپاره وكؤي. لومؤني درمل هر 8 ساعته وروسته او دوهم درمل هر 6 ساعته وروسته وركؤي. د ژوند به لومؤي اووني كي **gentamicin** هر 12 ساعته وروسته وركؤي.

► Referral is the best option for a young infant classified with POSSIBLE SERIOUS BACTERIAL INFECTION. If referral is

د وؤه تي رودونكي ماشومان تداوي او د ميندو سره ئي مشوره وكؤي:

د نس ناستي د درملني لپاره د ماشوم د درملني چارت (**Treat the Child chart**) وكگوري:

هر حگوان تي رودونكي ناروغ ماشوم، كه اؤتيائي وي، واكسين كؤي.

مورته ور زده كؤي چي موضعي انتان په كور كي تداوي كؤي:

- ✓ تشريح كؤي، چي درملنه خگنكگه كيإي.
- ✓ كله چي مور لومؤي درملنه په كلينيك كي سرته رسوي، ويخگاري.
- ✓ هغي ته ووايا‌ست چي درملنه په ورحگ كي دوه حگلي وركؤي، كه انتان شديد كيإي، بايد بيرته كلينيك ته راشي.

د پوستكي د پستولونو او نو (نامه) د انتان درملنه:

مور بايد:

- ✓ لاسونه پريمينحگي.
- ✓ د اوبو او صابون سره قيح او ارچق ور پاك كؤي.
- ✓ ساحه وچه كؤي.
- ✓ په gentian violet ئي رنكگ كؤي.
- ✓ لاسونه پريمنحگي.

د ***Thrush*** (قرحي او يا سپين تگاپي د خولي دننه) درملنه:

مور بايد:

- ✓ لاسونه پريمينحگي.
- ✓ خوله د كگوتي په واسطه چي په نرمي تگوتگي پوشگول شوي او د مالكگي په اوبو لمده شوي وي، پريمينحگي.
- ✓ خوله په نيم غليظ gentian violet رنكگ كؤي.
- ✓ لاسونه پريمينحگي.

د حګوان تي رودونکي ماشوم درملنه او د مور سره مشوره وکړي:

مورته صحيح وضعيت او نشګليدل (تماس) د تي ورکولو لپاره ور زده کړي:

✓ مورته وښګيي چې ماشوم خګنګګه ونيسي.
- د ماشوم سر او حګان مستقيم وي.
- د ماشوم مخ د تي خواته، د تي خګو که او د ماشوم پوزه سره مخامخ وي.
- د ماشوم حګان د هغي حګان ته نژدي وي.
- د ماشوم تګول حګان ته استناد ورکړي، يوازي اورميا او اواږي نه.

✓ هغي ته وښګيېګ، چې خګنګګه د ماشوم د نشګليدر (تماس) سره مرسته وکړي، هغه بايد:
- د ماشوم شوندان د تي د خګوکي سره ونشګلوي.
- تر هغي چې د ماشوم خله شګه خلاصياږي صبر وکړي.
- ماشوم ژر د تي په لورو خوحګوي، په دي مقصد چې د ماشوم لانديني شونده، د تي د خګوکي نه شګه لاندي شي.

✓ د شګه تماس او شګه رودلو نشګي وکګوري. که تماس او رودل شګه نه دي، بيائي وازموئي.

مور ته د ماشوم پرساتلو په کورکي، سپارشګتني وکړي.

خواړه { تي په مکرر او دوامدار أول، هر کله چې ماشوم وغواړي د شپي او د ورحګي، د
مايعات { ناروغي او روغتيا په حال کي ورکړي.

خګه وخت ژر بيرته راشي:

بيا ليدنه يا تعقيبي ليدنه:

که ماشوم لري	بيرته دي راشي په
موضعي باکتريائي انتان د تغذي کومه ستونحګهThrush تګيتګ وزن پر قد او يا	دوه ورحګو کي
د زياېدلو دوخت کم وزني	14 ورحګو کي

مورته سپارشګتنه وکړي چي که لاندي نشګي په ماشوم کي وي په بېړه دي بيرته راشي:
په ضعيفي سره تي رودل او يا خګشګل لا ناروغ شي. تبه پيدا کړي. چټکه ساه ايستل ستونحګمنه ساه ايستل وينه په غايطه موادو کي.

✓ حګان مطمئين کړي چي ماشوم تګول وخت ګګرم ساتل کيږي.

- په سړه هوا کي د ماشوم سر او پيشګي و پوشګوي او اضافي جامي ورواغوندي.

- In cool weather, cover the infant's head and feet and dress the infant with extra clothing.

واؤه تي رودونكي ناروغ ماشوم ته تعقيبي پاملرنه وکؤي:

موضعي باکتريائي انتان:

وروسته له دوو ورحګو خګخه:
نو (ناف) ته وکګوري، آيا سوروالي لري او يا قيح ورخګخه بهيږي؟ آيا سوروالي جلد ته پراخ شوي؟
د پوستکی پستولونه وکګوري. آيا أير او شديد دي.

درملنه:

- ✓ که قيح او سوروالي موجود وي او يا شديد شوي وي، روغتون ته ئي ولیږي.
- ✓ که قيح او سوروالي شګه شوي وي، مورته ووایاست، چي پنحګو ورحګو لپاره انتي بيوتيك پوره کؤي او د موضعي انتان درملنه په کورکي وکؤي.

حگوان تي رودونكي ماشوم د تعقيب له نظره وخگاري:

د تغذي ستونحگه:

وروسته له دوو ورحگو خگخه:
تغذي بيا ارزيابي كوئ > "وروسته د تغذي ستونحگه او يا تگيتگ وزن ارزيابي كوئ" پورته وكگوري.
د تغذي د ستونحگو په هكله چي په لومړني ليدني كه موجود دي، وپوشگتي:

- ✓ د مور سره د تغذي پر نو يو او پخوانيو ستونحگو مشوره وكړئ. كه تاسو مورته مشوره وركوي چي مهم بدلون په تغذي كي راولي هغي ته وواياست چي ماشوم بيرته راولي.
- ✓ كه ماشوم تگيتگ وزن پر عمر ولري، مورته وواياست چي 14 ورحگي وروسته ماشوم بيا راولي، تر خگو بيا وتلل شي.

استثنا:
كه تاسو فكر كوي چي تغذي به شگه نشي، او يا ماشوم وزن بايللي وي، ماشوم روغتون ته وليږي.

كم وزن او يا د زيږيدلو په وخت كم وزن:

وروسته له 14 ورحگو خگخه:
ماشوم وتلي او وكگوري چي آيا ماشوم تر اوسه تگيتگ وزن د عمر په نسبت لري. تغذي بيا ارزيابي كوئ:

- ✓ كه ماشوم نور تگيتگ وزن د عمر په نسبت نوي،مور وستائي او دوام ته ئي وهخگوي.
- ✓ كه ماشوم لا تر اوسه تگيت وزن د عمر لپاره وي، خو تغذي شگه وي. مور وستائي. او هيله ور خگخه وكړئ. چي د يوي مياشتي په ترخگ كي او يا كله چي د واكسين لپاره راحگي، ماشوم د تللو لپاره راووړئ.
- ✓ كه ماشوم تر اوسه تگيتگ وزن دعمر لپاره ولري او د تغذي ستونحگه هم موجوده وي، د مور سره د تغذي پرستونحگي مشوره وكړئ. د مور نه هليه وكړئ چي د 14 ورحگو په ترخگ كي بيا راشي (او يا كله چي هغه د واكسين لپاره راحگي

استثنا:
كه فكر كوي چه تغذي به شگه نشي او هم يا ماشوم وزن بايللي وي روغتون ته ئي وليږي.

:Thrush

وروسته د دوو ورحگو خگخه:
د خلي زخمونه او يا سپيني تاپي د خلي د ننه وكگوري.
تغذي بيا ارزيابي كوئ. پورته وروسته د تغذي ستونحگه او تگيتگ وزن ارزيابي كوئ وكگوئ.

- ✓ كه **Thrush** بدتر شوي وي او يا ماشوم د رودولو او يا تماس ستونحگو ولري. روغتون ته ئي وليږي.
- ✓ كه **Thrush** د پخوا په شان او يا شگه شوي وي او د ماشوم تغذي شگه وي، د نيم غليظ **half strength-gentian violet** استعمال ته تر پنحگو ورحگو دوام وركوئ.

د 2 میاشتنۀ خگخه تر 5 کلن ماشوم اهتمامات

نوم: ______________________________________: عمر: ______________________ وزن: ________________________________ کیلوکگرام، تودوخه: ___________ C°

وپوشگتۀ: دا ماشوم خگه ستونزی لری؟ ______________________________ لومؤی کتنه؟ ______________________ تعقیبي کتنه؟ ______________________

ا ارزیابی (تر موحودو عرضونو حلقه چاپیره کؤۀ تصنیف بندی درملنه

د خطر عمومي نشگي وكگورة. خگشگلی او رودلة نشي هرخگه كگرحگوي د اختلاج تاریخچه	هو ____ نه: ______ Lethargicا شعور له منحگه تللی همدا اوس اختلاج لری.	کله چه ناروغ تضیف بندی کووی د خطر عمومی نشگی هیری نکؤی.	
آیا ماشوم توخی او یا تنفسي ستونزی لری؟ خگومره موده کیإی؟ __________ ورحگي	هو: _____ نه: _____ په یوه دقیقه کی ساه ایسته وشمیرة. په یوه دقیقه کی __________ چتگکه ساده ایسته شته؟ د تگتگر ننه وتنه وکگوری. سترایدر ته غوإ شی او وئی کگورة.	هو _______ نه _________ د ماشوم عمومی حالت ته وکگورة. آیا ماشوم: بي حاله دی یائی شعور له مینحگه تللی. ا آرامه یا مخرش دی. ننوتی سترکگی کگورة. ماشوم ته مایعات ورکؤی. آیا ماشوم:	

			آيا ماشوم د غوإ ستونزه لرى؟ هو ________ نه __________ آيا د غوإ درد شته؟ • له غوإ خگخه د زوو راتكگ وكگورى له غوإ خگخه زووى راحگى؟ • د غوإ تر شا درد ناك پاؤسوب حس كؤى كه وى له خگه مودى راهيسى؟ __________ ورحگة.

د ملاریا د خطر سیمی د ولایاتو په اساس

د ملاریا لا خطر	د ملاریا أیر خطر
بد خشان	تخار
هرا ت	بغلان
غور	قندز
بادغیس	فاریاب
فراه	ننگرهار
بلخ	کنر
سمنگان	لغمان
جوزجان	
کابل	
کاپیسا	
پروان	
وردك	
لوگر	
بامیان	
غزني	
پکتیا	
پکتیکا	
کندهار	
هلمند	
اروزگان	
زابل	
نیمروز	